

YEREL
YÖNETİMLERİN
**TOPLUMSAL
BARIŞIN**
İNŞASINDAKİ
ROLÜ

YEREL YÖNETİMLERİN TOPLUMSAL BARIŞIN İNŞASINDAKİ ROLÜ

Bariş Vakfı Yayınları

Rapor: 3

Hazırlayan: Hakan Ataman

Düzeltili: Ebru Aydın

Kapak tasarım ve sayfa uygulama: Görkem Yalın Gürsoy

Yayın Tarihi: Aralık 2021

Bu yayın **ücretsizdir. Satılamaz. Tüm hakları saklıdır.**
İzinsiz çoğaltılamaz.

Bariş Vakfı

Web: www.barisvakfi.org

E-Posta: info@barisvakfi.org

Facebook: /barisvakfi

Twitter: @barisvakfi

Adresi: Kalyoncu Kulluğu Mah. Ömer Hayyam Cad. Aydın
Apt. No: 40 Kat:1 D:5 - 34435 Beyoğlu / İstanbul

Tel: +90 212 249 26 54

Faks: +90 212 249 26 54

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

FRIEDRICH-EBERT-STIFTUNG
DERNEĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ

turkey.fes.de

contact.TR@fes.de

Bu yayın Friedrich-Ebert-Stiftung
(FES) Derneği Türkiye Temsilciliği'nin
katkıları ile hazırlanmıştır. Bu raporda
yer alan görüşler **FES Derneği Türkiye
Temsilciliği'nin görüşlerini temsil
etmez.**

HAKAN ATAMAN

İzmir Atatürk Lisesi'ni bitirdikten sonra Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nden mezun oldu. Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesinin kurucu üyelerinden biridir. İnsan hakları savunucusu ve demokrasi aktivisti olan Hakan Ataman, Türkiye'de çeşitli sivil toplum kuruluşlarında çalıştı. Columbia Üniversitesi İnsan Hakları Çalışmaları Enstitüsü tarafından yürütülen "İnsan Hakları Savunucuları Programı (2015)" kapsamında, Whitney M. Young Jr. Memorial Fonu desteğiyle,

bir süre ABD New York'ta insan hakları savunuculuğu üzerine çalıştı. Yurttaşlık Derneği'nde (Helsinki Yurttaşlar Derneği) yedi yıllık deneyimin ardından, Ankara merkezli Sivil Toplum Geliştirme Merkezi tarafından yürütülen "Örgütlenme Özgürlüğü ve Katılım Hakkı Projesi"nde çalıştı. Halen çeşitli sivil toplum örgütleri ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP) gibi uluslararası kuruluşlarla hak temelli çalışmalar yapmaya devam ediyor.

İÇİNDEKİLER

◇ Kısaltmalar	5
◇ Sunuş: Barış Vakfı	6
◇ Giriş: Raporun Yöntemi ve Kapsamı	7
◇ 1- Toplumsal Barış ve Türkiye: Arka Plan Bilgisi	9
◇ 2- Yerel Yönetimler, SKA-16 ve Toplumsal Barış Üstüne Bir Haritalama ve Literatür Taraması	13
◇ 2.1- Uluslararası Boyut: Dünyada ve Avrupa'da Yerel Yönetimler ve Toplumsal Barış	14
◇ 2.2- Ulusal Boyut: Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Toplumsal Barış	25
◇ 3- Türkiye'deki Yerel Yönetimlerin SHK 16 ve Toplumsal Barış Karşısındaki Tutumu: Büyükşehir Stratejik Planların Genel Görünümü	29
◇ Sonuç ve Tavsiyeler	34
◇ Ekler	40

KISALTMALAR

AB (EU): Avrupa Birliği

ABBK (CEMR): Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (Council of European Municipalities and Regions)

AK (COE): Avrupa Konseyi (Council of Europe)

AKPM (PACE): Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (Parliamentary Assembly of the Council of Europe)

AK-İHK: Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri (The Commissioner for Human Rights)

AK-YBİK (Congre - COE): Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel İdareler Kongresi (Congress of Local and Regional Authorities) (Kongre olarak anılacaktır)

AK Parti: Adalet ve Kalkınma Partisi

Ankara BB: Ankara Büyükşehir Belediyesi

AP (ASPAC): Asya Pasifik (Asia Pacific)

BİLGİ-Göç: İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

BKYY-(GOLD): Yerel Demokrasi ve Ademi Merkezileşme Üzerine Küresel Gözlemevi (The Global Observatory on Decentralization and Local Democracy)

BKYY-OBA (UCLG MEWA): Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimler Ortadoğu ile Batı Asya Bölge Teşkilatı (United Cities and Local Governments Middle East and West Asia Section)

BKYY (UCLG): Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments)

BM (UN): Birleşmiş Milletler (United Nations)

BMKP (UNDP): Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme)

BMMYK (UNHCR): Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (United Nations High Commissioner for Refugees)

(BŞYY) (UCLG Africa): Birleşmiş Şehirler ve Yerel Yönetimler Afrika (United Cities and Local Governments)

BYYB (ULAP): Barış İçin Yerel Yönetimler Birliği (United Local Authorities For Peace)

DEMOS: Demokrasi Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Derneği

EKOSOK (EKOSOC): Ekonomik ve Sosyal Konsey (Economic and Social Council)

FES Türkiye: Friedrich Ebert Derneği Türkiye Temsilciliği

FLACMA: Latin Amerika Şehirler Belediyeler ve Yerel Yönetim Birlikleri Federasyonu (Federación Latinoamericana de Ciudades, Municipios y Asociaciones de Gobiernos Locales)

GMF: Marshall Fonu (The German Marshall Fund)

Hafıza Merkezi : Hakikat Adalet Hafıza Merkezi

HBB (VNG): Hollanda Belediyeler Birliği (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

HDP: Halkların Demokratik Partisi

HYD: Yurttaşlık Derneği (Citizens Assembly)

İGG: İç Güvenlik Güçleri

İHD: İnsan Hakları Derneği

İstanbul BB: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

İzmir BB: İzmir Büyükşehir Belediyesi

KBBM (GPM): Küresel Belediye Başkanları Meclisi (Global Parliament of Mayors)

Marmara BB: Marmara Belediyeler Birliği

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi

PKK: Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistanê)

SBB: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

SIDA: İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (The Swedish International Development Cooperation Agency)

SKA: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

STÖ: Sivil Toplum Örgütleri

TBB: Türkiye Belediyeler Birliği

TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri

TurkuazLab: Kutuplaşmayı Azaltmaya Yönelik Stratejiler Projesi

UKB (UTO): Uluslararası Kasabalar Birliği (United Towns Organization)

UYYB (IULA): Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (International Union of Local Authorities) Venedik Komisyonu: Avrupa Konseyi Hukuk Yoluyla Demokrasi için Avrupa Komisyonu (Venice Commission — European Commission for Democracy Through Law)

SUNUŞ

Barış Vakfı, Mart 2019 Yerel Yönetim Seçimleri sonrasında yerel yönetimlerin, “çatışma çözümü” çalışmasında etkisini değişik düzlemlerde tartışmaya başladı. Ülkenin zorlu süreci ve siyasal kutuplaşmanın yaygınlığı yerel yönetimlerin bir anlamda insanların nefes alabildiği mekânlar olduğunun fark edilmesini sağladı.

40 yıldan fazla bir zamandır süren silahlı çatışma ve savaş, sadece ciddi can ve mal kaybına yol açmakla kalmadı, aynı zamanda toplumsal ve evrensel değerleri erozyona uğratan, siyasal kutuplaştırmayı artıran en önemli sorunumuz oldu ve hâlâ olmaya devam ediyor.

Türkiye’de, Kürt meselesi veya çatışma çözümü söz konusu olduğunda neredeyse hiç üzerinde durulmayan ve tartışılmayan konu, yerel yönetimlerin toplumsal barışın sağlanmasına nasıl katkı sunabileceğidir.

Buna dair dünyada birçok örnek olmasına rağmen bunlar yeterince bilinmiyor veya kayda değer bulunulmuyor.

Barış Vakfı, bu konuda bir başlangıç yapmak istedi. Konunun önemine binaen mevcut yerel yönetimlerin fotoğrafını çekmeye öncelik verdik.

Bu, aynı zamanda önümüzdeki dönem yürütülecek çalışmalara dair bir yol haritası oluşturmak için de gerekli olan bir şeydi.

Başka bir ifadeyle bu çalışma yurttaşların kendi kendilerini yönetme, karar alma süreçlerine katılma, demokratik ve özgürlükçü yerel yönetim anlayışının gelişmesine katkı sağlama çabası olarak görecekları bir çalışma olacaktı.

Corona virüsü, yapmayı düşündüğümüz kapsamlı bir çalışmanın sürdürülmesini engelledi. Önümüzdeki dönem çalışmanın detaylandırılması ve öncelikle metropol illerde geliştirilmesi için çaba harcamak istiyoruz.

Toplumsal barışın inşasında, yerel yönetimlerin rolünün imkânları ve sınırları ölçüsünde, barış için belediyecilik örneklerini yeşertmeye çalışmak gerekecek.

Bu çalışma sanırım, çatışma çözümü alanlarından biri olan yerel yönetimlerin barış süreçlerinde aldığı rol konusunda yeni ve daha kapsamlı çalışmalar için anlamlı bir başlangıç oldu.

Çalışmayı yürüten sevgili Hakan Ataman’a ve gerçekleşmesine katkı sunan FES (Friedrich-Ebert-Stiftung) Derneği Türkiye Temsilciliği’ne Barış Vakfı olarak çok teşekkür ederiz.

Barış Vakfı
Yönetim Kurulu Başkanı
Hakan Tahmaz
Kasım 2021

GİRİŞ

Raporun Yöntemi ve Kapsamı

Yerel yönetimlerin ya da daha net bir ifadeyle belediyelerin “toplumsal barış”ın inşasındaki rolü hakkındaki bu rapor bir “sentez raporu” olarak hazırlandı. Sentez raporları yapıları gereği konuyla ilgili mevcut değerlendirme raporları ve diğer bilgi kaynaklarından elde edilen materyallerin belli bir süzgeçten geçirilerek ve politika yapıcılar için uygun hale getirilerek hazırlanan teknik olmayan raporlardır. Bu nedenle “Yerel Yönetimlerin Toplumsal Barışın İnşasındaki Rolü” başlıklı rapor konuya ilişkin mevcut çalışmalar gözden geçirilerek, politika yapıcılar için teknik olmayan bir dille yazıldı. Bu doğrultuda raporun ana sorusu, “Türkiye’de belediyeler toplumsal barışın inşasına nasıl katkı koyabilir?” sorusudur. Bu amaçla “Yerel Yönetimlerin Toplumsal Barışın İnşasındaki Rolü” başlıklı rapor öncelikle, mevcut verilerden hareketle Türkiye’de çatışma ortamının genel bir dökümünü sunuyor.

Raporda ikinci olarak “çatışmanın giderilmesi”, “uzlaşma”, “çatışma çözümü” kavramlarının izinden gidilerek, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) 16: “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar” kapsamında dünya genelinde, Avrupa’da ve Türkiye Cumhuriyeti’nde olmak üzere, yerel yönetimlerin mevcut uygulamalara,

politika önerilerine “iyi örnekler” üzerinden yaklaşarak genel bir haritalama yapıldı. Haritalamaya genel bir literatür taraması eşlik etti. Raporun üçüncü bölümü Türkiye Cumhuriyeti’nde yapılan son düzenlemelerle birlikte büyükşehir belediyesi olarak ilan edilmiş. 30 büyükşehir belediyesinin stratejik planının, SKA 16: “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar” ve “Toplumsal Barış” kavramlarını merkeze alarak bir içerik analizine tabi tutulmasından oluşur. İncelenen büyükşehir belediyelerinin stratejik planları için ilk temel kriter demokratik yollardan seçilmiş belediye başkanlarının iş başında olup olmadığıdır. Bu nedenle kayyım atanan Diyarbakır, Mardin ve Van büyükşehir belediyeleri araştırmanın dışında bırakıldı. Daha da ötesi, her üç belediyeye kayyım atamaları, söz konusu belediyeler stratejik planlama süreçlerini tamamlayamadan yapıldığı için, mevcut durum bizlere kayyım öncesi ve sonrası hazırlanan stratejik planların karşılaştırılmasını yapma imkânı da sunmuyor. Bu nedenle incelenen stratejik planlar bu raporda 27 büyükşehir belediyesiyle sınırlıdır. Büyükşehir belediyesi statüsünde olmayan illerin stratejik planları bu çalışmanın kapsamı dışındadır. İncelenen büyükşehir belediyelerinin stratejik planları içerik analizine

tabi tutulurken belirlenen ilk kriter, belediyelerin stratejik planlarında Birleşmiş Milletler (BM) SKA 16 – “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar” hedefine yer verip vermedikleri ve bu konuda bir faaliyet planı sergileyip sergilemedikleridir. SKA 16’ya ek olarak bakılan ikinci kavram “toplumsal barış” kavramıdır. Stratejik planların taramasından çıkan sonuç bir matris tablosunda özetlenerek rapora yansıtıldı. Ardından stratejik planlarında SKA 16 ve “toplumsal barış” ifadelerine yer veren büyükşehir belediyelerinin bunu nasıl yaptığına bakıldı.

Belediyelerin stratejik planlarına ek olarak, çalışma kapsamında SKA 16 ve “toplumsal barış” konularında Türkiye’den ve Avrupa’dan örneklerin dinlenmesi için bir dizi çevrimiçi toplantı yapılması planlandı. Bu amaçla 28 Ekim 2021 tarihinde kent konseylerinin, faaliyetlerini aktardığı bir çevrimiçi toplantı gerçekleşti. Ancak programın yıl sonuna denk gelmesi, Covid-19 önlemlerinin yarattığı sınırlılıklar ve zaman sorunu nedeniyle, yurtdışı örneklerin ve Türkiye’de büyükşehir statüsünde olmayan diğer belediyelerin stratejik planlarının incelenmesi, 2022’de aynı temayla düzenlenmesi planlanan ikinci bir programa bırakıldı. Kent konseyleri kuşkusuz ki belediyeleri resmen temsil etmez ve belediye faaliyetlerinin yerine ikame edilecek çalışmalar da yürütmezler. Bununla birlikte hem demokratik süreçlerin ifadesi hem de

belediye faaliyetlerinin meşruiyetine dair önemli göstergelerden biri olmaları bakımından mutlaka göz önünde bulundurulması gereken yapılardır. Türkiye’de büyükşehirler “sıcak çatışma”yı eşit düzeyde yaşar. Buna karşılık İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropollerin kendine özgü yeni çatışma alanları baş göstermeye başlamıştır. Bu açıdan bakıldığında kent konseylerinin faaliyetleri Türkiye’de toplumsal barışın inşasında önemli bir boşluğu doldurmaya adaydır.

1-TOPLUMSAL BARIŞ VE TÜRKİYE: ARKA PLAN BİLGİSİ

Türkiye yaklaşık 40 yıldır silahlı çatışmaların yaşandığı bir ülke durumunda. Özellikle de Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve Türk Silahlı Kuvvetleri/ İç Güvenlik Güçleri (TSK/İGG) arasında süregiden çatışmalar bunun en temel nedenini oluşturuyor. Çatışmaların kapsamı ve niteliği, sınır ötesi askerî operasyonları da düşünenecek olursak, oldukça çetrefilleşmiştir. Konuyla ilgili elimizdeki veriler ise verilerin toplanma yöntemine ve yıllarına göre farklı rakamlar sunuyor. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun 2013 tarihli raporunda 1984-2013 arasında ölen insan sayısı 35.576 kişi olarak ifade edilmiştir.¹ Buna karşılık İsveç'te bulunan Uppsala Üniversitesi Barış ve Çatışma Araştırmaları Birimi'nin 1989-2020 verilerine göre 28.783 kişi devlet ve devlet dışı aktörlerin uyguladığı şiddet nedeniyle ölmüştür.² Konuyla ilgili üretilen akademik çalışmalar kesin bir sayı vermiyor ve ölenlerin sayısı 40.000'den fazla olarak ifade ediliyor.³ Son 10 yıllık dönemde yaşanan can kayıplarına dair net bir veri bulunmuyor. Konunun ekonomi ve gündelik toplumsal yaşam üzerindeki olumsuz etkileri ise bu rapora sığmayacak genişlikte.

Çatışmaların sona erdirilmesi amacıyla AK Parti (Adalet ve Kalkınma Partisi) hükümeti 2009-2015 yılları arasında farklı adlarla bir "Çözüm Süreci" başlatmış, 16 Temmuz 2014'te *Resmî Gazete*'de "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun"la da bu sürece hukuki bir boyut kazandırmaya çalışmıştır.⁴ Ancak Ağustos 2015-Mart 2016 arasında, "Hendek Operasyonları" olarak da adlandırılan ve Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Muş, Batman ve Elazığ'ın ilçelerinde yaşanan silahlı çatışmalar çözüm sürecini son erdirdiği gibi, yeniden bir çatışma ortamına da vesile olmuştur. Ardından T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ağustos 2015'te "Buzdolabına kaldırdık"⁵ dediği çözüm sürecini 2016'nın ilk aylarında yaptığı açıklamalarla, "O iş bitmiştir,"⁶ diyerek sonlandırdı. Türkiye'nin 15 Temmuz 2016'da yaşanan başarısız askerî darbe girişiminin ardından hızla otoriterleşen bir idari yapıya bürünmesi ve buna bağlı olarak yaşanan hak ihlalleri ve antidemokratik uygulamalar, "Çözüm Süreci" ya da "barış" konusunun dile getirilmesini bir hayli zorlaştırdı.

¹ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, "Terör Ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu", 2013, s. 78, <<https://bit.ly/2Ru9fx0>>

² Uppsala Conflict Data Program, Department of Peace and Conflict Research, <https://ucdp.uu.se/country/640>, son erişim 9 Kasım 2021.

³ Bahar Rumelili ve Ayşe Betül Çelik, "Ontological insecurity in asymmetric conflicts: Reflections on agonistic peace in Turkey's Kurdish issue", *Security Dialogue*, s. 1-18, © The Author(s) 2017. <https://doi.org/10.1177%2F0967010617695715>

⁴ Vahap Coşkun, "Çözüm Süreci: Kazanımlar Ve Tehditler", Demokratik Gelişim Enstitüsü, 2015, <<https://bit.ly/3mT0f1p>>

⁵ "Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan çözüm süreci: 'Şu aşamada buzdolabına konulmuştur'", CNN Türk, 11 Aralık 2018, <<https://bit.ly/2Yr16hT>>

⁶ "Erdoğan: 'O iş bitmiştir'", *Milliyet*, 20 Ocak 2016, <<https://bit.ly/3GZAIIX>>

Covid-19 pandemisinin etkileri konunun gündeme getirilmesini daha da zora soktu. Bununla birlikte 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nin ardından, mevcut haliyle ortak bir politika geliştirme konusunda halen somut bir adım atılmamış olmasına rağmen, otoriter politikalara karşı farklı kutuplardaki politik partilerin birlikte hareket edebildikleri deneyimlenmiştir.

İstanbul, Ankara gibi metropollerinde içerecek şekilde, 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde pek çok önemli büyükşehir belediyesinde, belediye başkanlıklarını muhalefet partileri kazandı. Muhalefetin 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde, özellikle de büyük metropollerde elde etmiş olduğu başarıda, Halkların Demokratik Partisi (HDP) seçmenin katkısı genel bir kabuldür.⁷ Bu başarıda imzası bulunan HDP, bunun bedelini ne yazık ki ağır ödedi ve ödemeye de devam ediyor. HDP'nin kazandığı tüm büyükşehir belediyelerinde, merkezî idare HDP'li belediye başkanlarını görevden aldı, çoğu tutukladı ve yerlerine kayyım atadı. T.C. İçişleri Bakanlığı kayyım atamalarını "terörle mücadele" kapsamında değerlendiriyor ve kayyım atamalarının T.C. Anayasası'na ve kanunlarına uygun olarak gerçekleştiğini iddia ediyor. Ayrıca T.C. İçişleri Bakanlığı kayyım olarak atanan belediye başkan vekillerinin başarılı

olduğu iddiasında.⁸ Buna karşılık HDP ise kayyım atamalarını bir "irade gaspı" olarak nitelendiriyor ve bu atamaların "hukuki dayanaktan yoksun" olduğunu iddia ediyor. Ayrıca kayyım olarak atanan belediye başkan vekillerine yönelik "yolsuzluk ve usulsüzlük" iddialarında bulunuyor.⁹

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel İdareler Kongresi (AK-YBİK), 2017'de HDP'li belediyelere kayyım atamalarına dair bir "olguları bulgulama" görevi kapsamında, konuyla ilgili iki raportör görevlendirmiştir. Raportörler demokratik yollardan seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınarak, yerlerine kayyım atanmasının endişe verici olduğunu ifade ettikten sonra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'ne (AK-İHK) seçilmiş belediye başkanlarının durumunu özellikle incelemesi ve kayyım atamalarının hukuka uygunluğunu tespit etmesi için Venedik Komisyonu'na bir çağrı yapmıştır.¹⁰ AK-İHK Kasım 2017 tarihli raporunda, yerlerine kayyım atanan seçilmiş belediye başkanlarının tutuklu bulunmasını ifade özgürlüğü, kişi özgürlüğü ve güvenliği bakımından sorunlu bulmuştur. AK - İHK raporunda uygulamanın, Türkiye'deki diğer örnekler de göz önünde bulundurulduğunda, "muhalef sesleri susturmak için yasaların ve prosedürlerin kullanıldığına" dair

⁷ Emre Erdoğan, Turkey's Local Elections: What We Know and What We Do Not Know, The German Marshall Fund of the United States (GMF), Mayıs 2019, <<https://bit.ly/3BR97Jm>>

⁸ T.C. İçişleri Bakanlığı, "Belediyelerdeki Kayyım Sistemi ve Mevcut Durum Raporu", 18 Mart 2019, <<https://bit.ly/3ke75wX>>

⁹ HDP, "İrade Gaspı ve Kayyım Gerçekleri", 24 Şubat 2021, <<https://bit.ly/3H2kxOe>>

bir gösterge olarak nitelemiştir.¹¹ Venedik Komisyonu ise AK-YBİK çağrısına 2019 Seçimleri'nden sonra cevap vermiştir. Venedik Komisyonu seçilmiş belediye başkanlarının atanmış kayyımlarla yer değiştirmesi hakkında 18 Haziran 2020 tarihli bir rapor hazırlamıştır. Venedik Komisyonu hazırladığı raporda Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesi'ndeki terör tehdidinin farkında olduklarını, böylesi bir tehdidin olağanüstü önlemleri haklı kılabileceğini belirtiyor. Ancak Venedik Komisyonu bu tür önlemlerin ilgili yasal hükümlere saygılı bir şekilde uygulanması, kanıtlara dayanması ve izlenen amaçla orantılı olması gerektiğine vurgu yapıyor. Bu açıdan bakıldığında Venedik Komisyonu olağanüstü halin 2018'de sona erdiğini buna rağmen kayyım atamalarının sürekli gündemde olmasının endişe verici olduğunu belirterek, kayyım atamalarının demokratik prensiplere aykırı olduğunu ifade etmiştir.¹²

HDP'li belediyelerin olmadığı bir ortamda yerel yönetimlerin "barışa katkısı"nı tartışmak kuşkusuz ki büyük bir eksiklik. Ancak tüm bunlara rağmen 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nde muhalefetin kendi içinde yaşadığı yakınlaşma dikkate değer. Geline nokta muhalefetin eline geçen büyükşehir belediyeleri Sivil Toplum Örgütleri'nin (STÖ) de

ilgi odağı halinde. Merkezî idareden beklediğini bulamayan yurttaşların, büyükşehir belediyelerine ve seçimleri kazanan belediye başkanlarına olan sempatisi kamuoyu araştırmalarına da yansımış görünüyor. Bununla birlikte tüm bu pozitif yönler, henüz doğrudan bir "çözüm süreci" ya da "barış" veya "çatışma çözümü" gibi konuların gündeme getirilebilmesi için yeterli meşru bir zemin yaratabilecek güçte görünmüyor. Daha da ötesi muhalefetin eline geçen büyükşehir belediyeleri, merkezî idarenin hedef tahtası haline geldi. Kısacası büyükşehir belediyelerinin kendisi de "silahlı olmayan bir çatışma alanına" dönüşmüş durumda. O halde mevcut imkânlar ve sınırlar dahilinde, barışın inşasında yerel yönetimleri işin içine katmak nasıl mümkün olabilir? Böylesi bir süreci hangi kavramsal çerçevede ele almak imkânları geniş tutabilir?

Öncelikle "silahlı çatışmalar" sadece can ve mal kaybına değil aynı zamanda toplumsal değerlerin erozyona uğramasına neden oluyor ve kutuplaştırmayı artıran bir etki yaratıyor. Bu nedenle "barış", "çatışma çözümü" ve ilişkili diğer kavramları Birleşmiş Milletler (BM) Barış Hakkı Bildirgesi'nde de ifade edildiği üzere "barışın yalnızca çatışma yokluğu değil aynı zamanda diyalogun teşvik edildiği ve çatışmaların karşılıklı bir

¹⁰ "Fact-finding mission on the situation of local elected representatives in Turkey", CoE – The Congress, 29 Mart 2017, <<https://rm.coe.int/09000016806fbf0d>>

¹¹ "Third party intervention by the Council of Europe Commissioner for Human Rights" under Article 36, paragraph 3, of the European Convention on Human Rights, 2 Kasım 2017, <<https://bit.ly/3CupbB8>>

¹² "Turkey Opinion On The Replacement Of Elected Candidates and Mayors", Adopted by the Venice Commission on 18 Haziran 2021 by a written procedure replacing the 123rd Plenary Session, Venice Commission, CoE, <<https://rm.coe.int/09000016809f54fe>>

anlayış ve işbirliği ruhuyla çözüldüğü ve sosyoekonomik gelişmenin güvence altına alındığı olumlu, dinamik ve katılımcı bir süreç olduğunu” (Madde 3) göz önünde bulundurarak, “toplumsal barış” ekseninde ele almak faydalı olacak. Barış kültürüne dair UNESCO bildirgesinde sunulan tanım bunu destekleyici nitelikte. Böylece sadece silahlı çatışmaları değil, aynı zamanda toplumda kutuplaşmaya neden olan ve yurттаşla yurттаş arasındaki ilişkiyi de gözeten bir yaklaşım sunmak mümkün görünüyor.

Türkiye’de “toplumsal barış” kavramını yurттаşlık ekseninde ele alan yakın dönem çalışmalar, kaçınılmaz bir şekilde Kürt sorununa değinmekle birlikte, büyük kentlerde yeni çatışma alanlarına da işaret ediyor. Özellikle de ayrımcı söylem ve pratiklerin doğrudan hedef aldığı kesimler, Romanlar, LGBTİ+’lar, Aleviler, Müslüman olmayanlar, mülteciler ve sığınmacılar, erkek şiddetinin hedefindeki kadınların yanı sıra seküler yaşam tarzı, cinsiyet eşitliği, çevre, kent yoksulluğu gibi konular silahlı olmayan yeni çatışma alanları olarak karşımıza

çıkıyor.¹³ Marshall Fonu (GMF) ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) desteği ile İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin (BİLGİ-Göç) yürüttüğü TurkuazLab projesi kapsamında 2015’ten günümüze kadar yapılan bir dizi faaliyetin parçası olarak gerçekleştirilen “Türkiye’de Kutuplaşmanın Boyutları” araştırmalarının sonuçları da farklı çatışma alanlarıyla karşı karşıya olduğumuzu gösterir nitelikte.¹⁴

Konuyla ilgili bir diğer önemli yaklaşım BM SKA’dır. Özellikle alt hedef ve göstergeleriyle birlikte “Hedef 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar”, yerel yönetimlerle “toplumsal barış” konusunun ele alınması için gerekli meşru zemini sağlayabilecek nitelikte. Zira konuyla ilgili pek çok program Hedef 16’ya, “Hedef 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar” ile birlikte ele alıyor. Sonraki bölümde Türkiye’deki mevcut örneklerle dair genel bir bakış sunuluyor.

¹³ Pinar Enneli, Rasim Özgür Dönmez (Ed.), *Societal Peace And Ideal Citizenship For Turkey*, Lexington Books, 2011.

¹⁴ “Türkiye’de Kutuplaşmayı Azaltmaya Yönelik Stratejiler ve Araçlar Projesi”, <<https://www.turkuazlab.org/>>

2-YEREL YÖNETİMLER, SKA-16 VE TOPLUMSAL BARIŞ ÜSTÜNE BİR HARİTALAMA VE LİTERATÜR TARAMASI

Gerek uluslararası alanda gerekse Türkiye’de çatışma çözümü, arabuluculuk, barış temalı çalışmalar son derece geniş bir çerçevede ele alınan konulardır. Konuya BM gibi hükümetlerarası kuruluşların yanı sıra, sivil toplum örgütlerinin ve akademinin ilgisi de hatırı sayılır derecede yüksektir. Eşdeğer şekilde yerel yönetimler hakkında yapılan çalışmalar da hak ettiği ilgiyi görüyor. Yerel yönetimler söz konusu olduğunda özellikle de yurttaş katılımının sağlanmasına dair yapılan çalışmalar son derece geniş bir literatür ortaya çıkarıyor. Ancak her ikisini bir araya getiren çalışmaların varlığı, yani yerel yönetimlerin toplumsal barışın sağlanması, çatışmaların çözümü, uzlaşma kültürünün yerleşmesine dair rolü oldukça yeni ve bu konuda yapılan çalışmalar da görece sınırlı. Oysaki Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimler’in (BKYY) de belirttiği gibi:

Herhangi bir şiddetli çatışmanın sonuçları genellikle yerel ölçekte kendini gösterir, bu nedenle yerel düzeyde bir yaklaşım hayati önem taşır. Yerel Yönetimler, çatışma durumlarında barışın, özgürlüğün, demokrasinin ve refahın destekçileri ve kolaylaştırıcıları olarak önemli bir role sahiptir ve bunu yaparak uluslararası

kalkınma ve barış inşası gündemine katkıda bulunurlar. Bu nedenle yerel yönetimler, çatışmaların önlenmesinde, çatışma sonrasında köprü ve diyalog kurulmasında ve barışçıl bir ortamın teşvik edilmesinde önemli araçlardır.

¹⁵

Sürdürülebilir bir barış için yerel yönetimlerin son derece önemli bir role sahip olduğuna vurgu yapan Uluslararası Barış Enstitüsü’ne göre barışı büyük ölçüde sürdürülebilir kılmak, genellikle taban düzeyindeki somut ve küçük ölçekli ilerlemeyle başlar. Ancak barış tek başına yerel düzeydeki çabalarla sürdürülebilir değildir:

(...) çatışma ve barışı yönlendiren yerel dinamikler, ulusal dinamiklerle ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Yerel ve ulusal yönetim yapıları, ulusal bir “barış altyapısı”nın parçası olarak birlikte çalışırlarsa, barışın sürdürülmesine daha etkin bir şekilde katkıda bulunabilirler.

Bu bölümde yerel yönetimlerin SKA-16, toplumsal barış, çatışma çözümü ve arabuluculuk konularında yaptıkları çalışmaların genel bir dökümü sunulacaktır.

¹⁵ UCLG Peace Prize, <<https://peaceprize.uclg.org/about/>>

¹⁶ “The Role of Local Governance in Sustaining Peace”, IPI, Şubat 2018, <<https://bit.ly/3y60udk>>

2.1- ULUSLARARASI BOYUT: DÜNYADA VE AVRUPA'DA YEREL YÖNETİMLER VE TOPLUMSAL BARIŞ

2.1.1- Barış İçin Belediye Başkanları:

Yerel yönetimler, daha doğrusu belediyeler ile barış çalışmaları arasındaki bağı kurmaya yönelik ilk girişim “Barış İçin Belediye Başkanları” derneğidir. BM'nin New York'taki genel merkezinde 24 Haziran 1982'de düzenlenen 2. BM Silahsızlanma Özel Oturumu'nda, Hiroşima Belediye Başkanı Takeshi Araki, dünyanın dört bir yanındaki şehirleri ulusal sınırları aşmaya ve nükleer silahların yasaklanması için birlikte çalışmak üzere dayanışmaya katılmaya çağırırdı. Bu çağırının ardından Hiroşima ve Nagazaki şehirleri, bu çağrıya resmî olarak destek veren dünyanın dört bir yanındaki belediye başkanlarıyla birlikte “Şehirler Arası Dayanışma Yoluyla Barış İçin Belediye Başkanları Dünya Konferansı”nı kurdu. Örgüt 1991'de BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) ile özel danışmanlık statüsünde bir STÖ olarak tescil edildi. Organizasyon 5 Ağustos 2001'de aldığı bir kararla adını, “Barış İçin Belediye Başkanları” olarak değiştirdi. Başlangıçta nükleer

silahların yasaklanması için çalışmalar yürütmeye başlayan “Barış İçin Belediye Başkanları” günümüzde çalışma alanını genişletmiştir. Şu an dernek, üye şehirler arasında dayanışma yoluyla, nükleer silahların yasaklanmasının yanı sıra, ulus ötesi bir perspektifle insanların karşı karşıya kaldığı hayati sorunların çözülmesi için faaliyetler gösteriyor. Kalıcı bir dünya barışına katkıda bulunmak, açlık ve yoksulluk, mültecilerin durumu, insan hakları ihlalleri ve çevresel bozulma “Barış İçin Belediye Başkanları”nın temel çalışma alanlarıdır. “Barış için Belediye Başkanları”na 1 Kasım 2021 itibarıyla 165 ülke ve bölgeden 8.054 belediye üyedir. Türkiye Cumhuriyeti'nden 17 kent, derneğin üyesi görünüyor. Alfabetik sıraya göre: Altındağ, Ankara, Ardahan, Beşiktaş, Bursa, Çanakkale, Dikili, Diyarbakır, Düzce, Eskişehir Tepebaşı, İncirlik, İstanbul, Konak, Kuşadası, Mardin, Nevşehir, Trabzon.

2.1.2- Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimler:

Günümüzde insan hakları, cinsiyet eşitliği, göç, çevre, sürdürülebilir kalkınma ve barış konularında savunuculuk faaliyetleri gösteren BKYY, 2004'te uluslararası düzeyde çalışan üç yerel yönetim örgütünün birleşmesinden oluşmuştur. Bu örgütler, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (UYYB/IULA), Birleşmiş Kent Örgütleri (BKÖ/UTO) ile Metropolis'dir. Günümüzde BKYY bir şemsiye örgüt olarak faaliyet gösteriyor. BKYY, 7+2 toplam 9 birimden oluşur. Bunlarda 7 tanesi bölgesel yapılardır: Afrika (BKYY Afrika / UCLG Africa), Asya-Pasifik (BKYY/UCLG-ASPAC), Avrupa (ABBK/CEMR), Avrasya (BKYY/UCLG EuroAsia), Ortadoğu ile Batı Asya (UCLG MEWA/BKYY-OBA), Güney Amerika (FLACMA), Kuzey Amerika (BKYY/UCLG North America). Bunlara bir metropoliten birimi ve bir de bölgesel idareler birimi eşlik eder. Türkiye BKYY-OBA kapsamında değerlendirilir. Türkiye'den üç büyük kent dahil olmak üzere toplam 69 belediye, ayrıca üç belediye birliği ve bir il özel idaresi BKYY-OBA üyesidir. İstanbul ayrıca BKYY-OBA'ya ev sahipliği yapar. Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz ve Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar BKYY-OBA eş başkanlarıdır. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur

Yavaş ise v ombudsmanıdır. Sayman ise Nevşehir Belediye Başkanı Mehmet Savran'dır.

BKYY, Hollanda Belediyeler Birliği (VNG) ile işbirliği içinde 2008'de Lahey'de düzenlediği "Dünya Şehir Diplomasisi Konferansı"nda, "Şehir Diplomasisi Üzerine Lahey Gündemi"ni kabul etti. Bu gündem, yerel yönetimlerin dünya çapında barışı, diyalogu ve yeniden yapılanmayı teşvik etmedeki rolünü vurgulamayı amaçlar.

Şehir Diplomasisi Üzerine Lahey Gündemi, yerel yönetimler için bir barış ödülü başlatmayı, bu ödülün kendi toplumlarındaki çatışmaları önlemek veya aşmak için çalışan, çatışma bölgelerindeki diğer yerel yönetimlere barış ya da adalet çabalarında yardımcı olan yerel yönetimlere verilmesini önerdi. Ödül önerisi sonradan BKYY Barış Ödülü olarak şekillendi. Barış Ödülü, Herkes için Fırsatlar, Kültür ve Şehir Diplomasisi Politika Konseyi çerçevesinde Barselona İl Konseyi, Tromsø şehri, Gipuzkoa eyaleti, VFonds, PAX ve VNG International tarafından destekleniyor. Barış Ödülü, yerel yönetimler tarafından üstlenilen çatışma önleme, barış inşası ve çatışma sonrası yeniden yapılanma için başarılı girişimleri kutlayarak,

diğerlerini de aynı şeyi yapmaya teşvik etmek amacıyla veriliyor.

Sürdürülebilir ve barışçıl kalkınmanın sağlanmasında yerel yönetimlerin oynadığı role yönelik uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmek için verilen BKYY Barış Ödülü'ne, barışın inşası ve diyalog oluşturulmasına yönelik yenilikçi ve etkisi yüksek yaklaşımlar uygulayan yerel yönetimler aday olabiliyor. Ödül kazanan belediyeler, dünya çapında tanınma ve tanınmaya ek olarak, barış projelerini güçlendirmek ve/veya benzer zorluklarla karşılaşan diğer yerel yönetimlerle öğrenme alışverişini kolaylaştırmak için mali ödül de alıyorlar. Barış Ödülü belediyenin son üç yıllık performansına bakılarak verilen bir ödül. Bu nedenle üç yılda bir veriliyor. Barış Ödülü'nün ilki 2016'da silahlı çatışma semptomlarını ele almanın ötesine geçen sosyoekonomik bir yaklaşımla, barış ve kalkınma çabaları arasında doğru şekilde köprü kurduğu için Filipinler'den Kauswagan Belediyesi'ne verildi. Kauswagan Belediyesi Ödülü barış inşası sürecindeki yenilikçi ve etkili girişimleri sayesinde aldı.

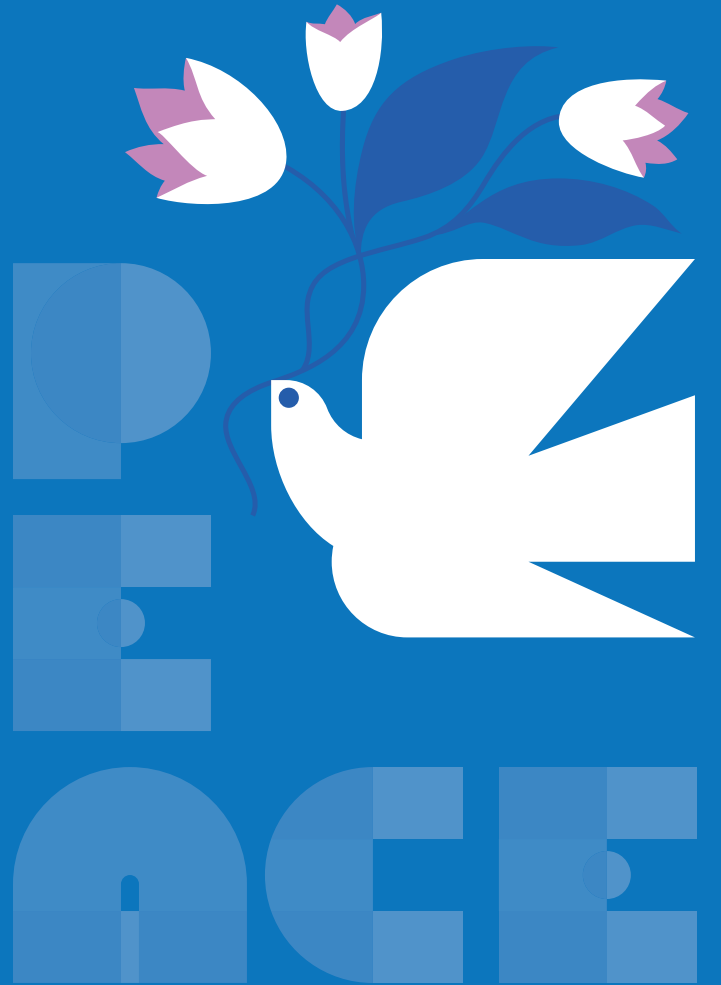
BKYY Barış Ödülü'nün ikincisi, belediye başkanının bir arada yaşam, barışı tesis etme, çatışmaları önlemek için arabuluculuk ve bir araya gelmeye dayalı "sulha" oturumlarında elde ettiği

başarı nedeniyle Lübnan'dan Arsal Belediyesi'ne verildi. Sulha Arapçada sulh yani barış kelimesinden gelen ve "barış yapmak" anlamını taşıyan bir kavram. Arsal Belediyesi barışın inşası için ayrıca çatışmalara 7/24 tepki veriyor. Ayrıca doğrudan çatışma arabuluculuğu yoluyla şiddetin daha da tırmanmasını önleyen bir sisteme sahip. Arsal Belediyesi tüm bütçe yetersizliklerine rağmen, bütçesini bütçesini haksızlığa karşı tazminat için kullanıyor.

2.1.3 – Avrupa Konseyi Kültürlerarası Kentler Çalışması

Avrupa Konseyi 2009'dan günümüze sadece üye devletlerle sınırlı olmayan "Kültürlerarası Kentler" programını yürütüyor. Başlangıçta 7 kentle başlayan program, günümüzde 117 kentle devam ediyor.²¹ Programa dahil olan kentlerin program kapsamındaki taahhütlerine ulaşıp ulaşmadığını ölçmek için bir endeks uygulaması yapılıyor.²² Program kapsamında asılsız ithamların ve sistematik ayrımcılığın önlenmesi için özel bir çaba sarf edilir. Çeşitliliğin, ticaret ve kültürel mirasın korunması düzeyinde sağlanması, kentsel dönüşüm (*gentrification*)²³, kültürlerarası yeterliliği inşa etmek, kültürlerarası entegrasyonu sağlamak için akademik faaliyetler, göçmenler ve risk yönetimi, çok boyutlu yönetim, mülteciler, sürdürülebilir kentler programının temel başlıkları arasındadır. Ayrıca dönem dönem ortak kampanyalar düzenlenir ve Kıbrıs'ta kültürlerarası entegrasyon için özel bir program yürütülür. Program kapsamında iyi örnekler öne çıkarılırken, arama başlıkları arasında uzlaşma ve çatışma çözümü, çok dillilik, katılım, güvenlik, adalet gibi konular da yer alır. Bu haliyle program çatışmanın giderilmesi ve toplumsal barışın temin edilmesi alanlarında son derece yenilikçi bir yaklaşım sunar.

Türkiye Cumhuriyeti'nden Bursa-Osmangazi, İzmir-Selçuk ve Çanakkale-Kepez belediyeleri programa dahil olmuştur. İzmir Selçuk Belediyesi'nin program kapsamında taahhütleri yerine getirip getirmediğine dair raporu bulunuyor. Buna karşılık Bursa Osmangazi'nin 2018²⁴ ve Çanakkale Kepez'in 2019²⁵ ortalamaları genel ortalamanın altında.

²¹ "Facts and Figures – The Intercultural Cities at a Glance", The Council of Europe, <<https://bit.ly/3kFCgBB>>

²² "About the Intercultural Cities Index", The Council of Europe, <<https://bit.ly/325TOQS>>

²³ *Gentrification* kavramının Türkçe karşılığı "soylulaştırma" olarak karşımıza çıksa da, kavram uygulamada daha çok yoksul mahallelerdeki metruk binaların yıkılarak, yerine "site" olarak da adlandırılan toplu konutların yapılması ve bu konutlara belli bir gelir düzeyinin üzerindeki insanların yerleşmesini ifade eden dönüşüme karşılık gelir.

2.1.4- BM SKA Hedef 16 ve Hedef 11 Kapsamındaki Çalışmalar

BM üyesi devletler Eylül 2000'de 2015'e kadar nihayete erdirilmek üzere Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni kabul etmişti. Binyıl Kalkınma Hedefleri sekiz hedefe odaklanmıştı:

BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 1: Aşırı Yoksulluğu ve Açlığı Ortadan Kaldırmak
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 2: Herkes İçin Evrensel İlköğretim Sağlamak
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 3: Cinsiyet Eşitliğini Teşvik Etmek ve Kadınların Güçlendirilmesini Sağlamak
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 4: Çocuk Ölümünü Azaltmak
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 5: Anne Sağlığını İyileştirmek
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 6: HIV/AIDS, Sıtma ve Diğer Hastalıklarla Mücadele
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 7: Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması
BİNYIL KALKINMA HEDEFİ 8: Küresel Ortaklık

BM Kalkınma Hedefleri'nde belli ilerlemeler kaydedilmiş olmakla birlikte, hedeflerin tamamına ve istendiği gibi ulaşıldığını söylemek mümkün değil.²⁶ Bu nedenle BM'ye üye devletler, 2030'a kadar ulaşılmak üzere, 17 SKA'yı Ocak 2016'da yürürlüğe koydu.²⁷ Bu hedefleri 166 alt hedef takip ediyor ve her biri için göstergeler hazırlandı.²⁸

HEDEF 1: Yoksulluğa Son
HEDEF 2: Açlığa Son
HEDEF 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam
HEDEF 4: Nitelikli Eğitim
HEDEF 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
HEDEF 6: Temiz Su ve Sanitasyon
HEDEF 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji
HEDEF 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
HEDEF 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
HEDEF 10: Eşitsizliklerin Azaltılması
HEDEF 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
HEDEF 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim
HEDEF 13: İklim Eylemi
HEDEF 14: Sudaki Yaşam
HEDEF 15: Karasal Yaşam
HEDEF 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar
HEDEF 17: Amaçlar için Ortaklıklar

²⁴ "Results of Intercultural Cities Index, Osmangazi – Bursa", The Council of Europe, 2018, <<https://bit.ly/2YPCYV0>>

²⁵ "Results of Intercultural Cities Index, Osmangazi – Bursa", The Council of Europe, 2019, <<https://bit.ly/3Cx97Pb>>

²⁶ UNDP Türkiye, Binyıl Kalkınma Hedefleri, <<https://bit.ly/3eYe89v>>, son erişim 1 Mayıs 2021. UNDP tarafından yapılan daha geniş bir değerlendirme için bkz: Evaluation of the Role of UNDP in Supporting National Achievement of the Millennium Development Goals, 2015, <<https://bit.ly/3nUwaO2>>, son erişim - 1 Mayıs 2021.

²⁷ United Nations, <https://sdgs.un.org/goals#>

²⁸ Küresel Hedefler, <https://www.kureselamaclar.org/>

SKA Hedef 16 tam olarak şu şekilde ifade edilir: “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: Sürdürülebilir kalkınma için, barışçıl ve kapsayıcı toplumlar için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak.”

SKA 16'nın kapsamı, Ek1'de sunulan alt hedefleri ve izleme göstergelerinden de anlaşılacağı gibi son derece geniştir. Özetle şiddetin, çocuk istismarının, her türlü ayrımcılığın, insan kaçakçılığının önlenmesi; eşitsizliklerin giderilmesi; hukukun üstünlüğünün temin edilmesi; karar para aklama ve diğer yolsuzlukların önüne geçilmesi; şeffaflık, hesap verebilirlik ve yönetişimin güçlendirilmesi; insan haklarının korunması; yurttaş katılımının kapsayıcı ve işlevsel bir şekilde temin edilmesi; sağlık, bilgiye erişim, şiddet, terör eylemleri ve suçla mücadele; Paris ilkelerine uygun bağımsız kurumların yaratılması SKA 16 kapsamında ele alınan konulardır. Bu haliyle SKA 16, diğer SKA ile karşılıklı bir bağımlılık ve ilişki içindedir. SKA 16 kanıta dayalı raporlama, izleme ve ölçümünü teşvik etmek ve güçlendirmek için BM üye devletleri, özel sektör, sivil toplum ve BM kuruluşları için bir koordinasyon platformu olarak kurulan, “Barışçıl, Adil ve Kapsayıcı Toplumlara İlişkin İlerlemenin Raporlanması için Küresel İttifak” konuyu “SHK 16 +” olarak ele

alıyor, farklı ülke uygulamalarından hareketle SKA 16 ile diğer hedefler arasında bağlantının ne şekilde kurulduğuna ve kurulabileceğine dair modeller sunuyor .

Nitekim Avrupa Konseyi, SKA 16 kapsamındaki programını son derece geniş bir yelpazede ele alır: Adalete erişim, anayasal adalet, suçtan vazgeçme ve suç işleyenlerin topluma yeniden kazandırılması, yolsuzlukların önlenmesi, siber suçlara karşı işbirliği, kara para aklama ve terörizmin finansmanı, terörle mücadele ve insan hakları, ifade özgürlüğü, internet yönetişimi, devletlerin insan hakları standartlarına uymasını desteklemek, veri koruması, ayrımcılığın önlenmesi, insan ticaretine karşı faaliyetler, çocuğa karşı şiddetin önlenmesi, cinsiyet eşitliği, sporda ve spor yoluyla değerler, iyi yönetim, sivil toplum, sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların teşviki, güven artırıcı önlemler yoluyla çatışma sonrası durumların ele alınması, Paris İlkeleri ve Venedik İlkeleri'ne uygun bağımsız ulusal insan hakları kurumlarının varlığı, biyo-tıpta kamusal tartışmaların yapılması.³⁰ Avrupa Konseyi bu çalışmalarını uzman komitelerinin yanı sıra AKPM (Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi) kararları yoluyla üye devletlerin uygulaması için çaba gösterir.

²⁹ “Enabling the implementation of the 2030 Agenda through SDG 16+: Anchoring peace, justice and inclusion, The Global Alliance”, Temmuz 2019, s. 28-29, <<https://bit.ly/31UbrJx>>

³⁰ “Council of Europe Contribution to the United Nations 2030 agenda for sustainable development goals”, <<https://www.coe.int/en/web/un-agenda-2030/goal-16>>

SKA 16, Avrupa Konseyi'nin temel kurumlarından biri olan Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel İdareler Kongresi (AK-YBİK) gündemindedir. Kongre, BM SKA 2030 gündemi işbirliğini, SKA 5 (Cinsiyet Eşitliği), SKA 10 (Eşitlikliklerin Azaltılması), SKA 11 (Sürdürülebilir Kentler ve Topluluklar), SKA 16 (Barış Adalet ve Güçlü Kurumlar) ve SKA 17 (Hedefler için işbirliği) kapsamında ele alır.³¹ Kongre konuyla ilgili hazırladığı programda SKA 16 için önceliklerini, yerel ve bölgesel düzeyde insan haklarının korunması, yurttaşların karar verme süreçlerine katılımı, yolsuzlukların ve nepotizmin önlenmesi, kamu etiğinin sağlanması, şeffaflık ve hesap verebilir yönetimler, nefret söylemlerinin önlenmesi kapsamında incelenir. Ayrıca kongre SHK 16 ile yakından ilişkili olan SKA 10 ve 11 kapsamında, teröre yön veren şiddet eylemlerini, aşırılıkları ve radikalleşmenin önlenmesini de programına alır.³²

Mevcut haliyle SKA 16'ya ulaşılması kuşkusuz ki yerel yönetimlerin tek başına altından kalkabileceği bir konu değildir. SKA 16 uluslararası mekanizmaların ve ulusal düzeyde merkezî idarenin yerel yönetimlerle yakın işbirliğini gerektirir. Bu nedenle SKA 16'yı yerel yönetimler açısından gene Ek1'de detaylarını görebileceğiniz SKA 11 ve SKA 17 ile birlikte ele almak

en doğru yaklaşım olarak görünür. BM SHK'nin yerel düzeyde uygulanabilmesi için farklı programlar vardır. Örneğin, UNDP Oslo Yönetişim Merkezi, SKA'ların yerel düzeyde uygulanmasını takip eder.³³ Ancak konuyu kapsamlı bir şekilde ele alan programlardan ilki BM SKA İçin Ortaklık Programı'dır.

BM SKA İçin Ortaklık Programı, sürdürülebilir kalkınma ve 17 SKA'yı desteklemek için gönüllü kuruluşlardan oluşan bir online platformdur. Program çok ortaklı bir platform olup gerekli kriterleri karşılayan tüm kurum ve kuruluşların katılımına açıktır.³⁴ SKA'lar İçin Ortaklıklar Platformu, ilgili ortaklıklar ve gönüllü taahhütler arasında bilgi ve uzmanlık paylaşımını ve ilerlemeleri hakkında periyodik güncellemeler sağlamayı kolaylaştıran bir platformdur.³⁵ SKA kapsamında 641 inisiyatif bulunur.³⁶ Bu kapsamda yürütülen işbirliklerinden biri de "Kentlerimizde Barış" projesidir.³⁷ Projenin önemli bir çıktısı olan "Barışçıl, Adil ve Kapsayıcı Topluluklar için Rehber" (Rehber/Kılavuz) kapsamında, "Kentlerimizde Barış" ağının üyesi 20 kent, 30 toplum temelli ve uluslararası ortaklarıyla birlikte hali hazırda SKA 16'nın kentsel düzeyde uygulanabilmesi için çalışmalarına devam ediyor.³⁸

³¹ "SDGs - Agenda 2030", The Congress of the Council of Europe, <<https://www.coe.int/en/web/congress/sdg>>

³² "Thematic Activities of the Congress of Local and Regional Authorities Contributing to the UN Agenda 2030", The Council of Europe, Ekim 2021, <<https://bit.ly/3F1nCfx>>

³³ "How the SDGs became the solution for merging municipalities", UNDP, Oslo Governance Centre, <<https://bit.ly/30uJ79L>>

³⁴ "The Partnerships for SDGs, Criteria for Registration", <<https://bit.ly/3oimGwu>>

³⁵ "The Partnerships for SDGs", <<https://bit.ly/3F0aBmv>>

³⁶ "Goal 16", <<https://bit.ly/309di5W>>

Kentlerimizde barış ağının ortaya sunduğu veriler, çatışmaların giderilmesi, arabuluculuk ve uzlaşma kültürü perspektifinden bakıldığında oldukça düşündürücüdür. Buna göre çatışma bölgelerinde olduğundan daha fazla insan dünya şehirlerinin sokaklarında ölüyor. Büyüyen kentsel alanlar, gerileyen sosyal hizmetler ve artan güvencesizlik ve eşitsizlik örüntüsü, şehirlerdeki şiddet biçimlerini daha da alevlendirip tehdit ediyor. Bu nedenle ağ öncelikle SKA 16.1'e odaklanarak (tüm şiddet biçimlerini önemli ölçüde azaltmak için), SKA16+'ya doğru ilerleme kaydeden somut, katılımcı ve kanıta dayalı platformlar oluşturup kentsel şiddeti yüzde 50 oranında azaltmak için çalışmalar yapıyor. Ağ 2020'de Covid-19 pandemisi devam ederken, üye şehirlerin pandemi koşullarında şiddeti nasıl önleyeceklerine öncelik vermiştir. Bu kapsamda 6 farklı alanda belirlenen öncelikler şunlardır: (1) kadına yönelik şiddet; (2) gayriresmi yerleşim yerlerinde şiddet; (3) organize suç/suç gruplarıyla bağlantılı şiddet; (4) önleme çabalarını engelleyebilecek ulusal politika veya eyalet politikası ile şehir etkileşimi; (5) sosyal medyanın şiddet üzerindeki etkisi; ve (6) topluluklar ve kolluk kuvvetleri arasında sağlıklı ilişkilerin nasıl geliştirileceğidir.³⁹ Bu yaklaşım tarzı, SKA 16'nın kentsel düzeyde nasıl ele alınabileceğine dair de son derece

yaratıcı bir perspektif sunuyor. Zira BM istatistiklerine göre günümüzde insanların yüzde 50'den fazlası kentlerde yaşıyor.

Tahminler 2030 itibarıyla 10 kişiden 6'sının kentlerde yaşamaya başlayacağını⁴⁰ gösteriyor. Bu durum bizlere SKA 16 ile birlikte "SKA 11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar: Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılma"nın önemini net bir şekilde gösteriyor. Buna paralel olarak kentlerdeki cinayet oranları, insan ticareti, yeni doğanların kayıt altına alınması, cezaevlerindeki insanlar SKA 16 kapsamında değerlendiriliyor.⁴¹ SKA 16'ya yönelik bu yaklaşım, yerel yönetimlerde barış, toplumsal barış, adalet ve güçlü kurumlar konusuna alışlageldik (konvansiyonel) yaklaşımların dışına çıkarak konuya, bir yerel yönetimin ya da kentin, hemşehrisi olanların gündelik hayatlarına denk gelecek şekilde yaklaşılması gerektiğine dair yenilikçi bir bakış sunuyor.⁴² Örneğin Helsinki yerel yönetimi (Finlandiya) SKA 11 ve 16 kapsamında bir katılım etkileşim modeli geliştirmek için çabalıyor. Kentteki insan yerleşimlerini, kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmayı hedefleyen bu model bizzat yurttaşlarla birlikte planlanıyor.⁴³

³⁷ "Peace in Our Cities Campaign: SDG16 Action Pledge", < <https://bit.ly/2YymMaH>>

³⁸ "Peace in Our Cities", < <https://www.sdg16.plus/peaceinourcities>>

³⁹ "Peace in Our Cities in a Time of Pandemic", Mart 2021, < <https://bit.ly/3F5GLNh>>

⁴⁰ "Goal 11", Sustainable Cities and Communities, UN Statistic Division, < <https://bit.ly/3CeuaFD>>

⁴¹ "Goal 16", Peace, Justice and Strong Institutions, UN Statistic Division, < <https://bit.ly/3qlyts1>>

Bogota (Kolombiya) ise bir şeffaflık endeksi geliştirerek SKA 16.5 üzerinden güven artırıcı bir yöntem olarak yolsuzlukların önlenmesi için çalışır.⁴⁴ Meksika'daki Domates Kolektifi de bir diğer ilginç örnektir. Domates Kolektifi, 2004'te Puebla'da (Meksika) kurulmuş bir organizasyondur. Şiddetten arınmış bir sosyal dönüşüm için çaba harcar. Farklı yerlerden gelen profesyonellerin çok disiplinli bir yaklaşımla kurduğu kolektif, 2009'da diyalog ve sanat yoluyla insanlar arasında bir karşılaşma ve bağlantı deneyimi yaratmayı amaçlayan Ciudad Mural projesini yaratmıştır. Proje, sosyal katılımı ve toplumun güçlendirilmesini sağlamak için toplu duvar resimleri yaparak kamusal alanı etkilemeyi amaçlamıştır. Şiddet içermeyen bir iletişim perspektifinden hareketle çalışmalar, ulus ötesi ve aydınlatıcı bir anlayışla ve ortak bir sosyal sorumluluk duygusuyla yapılır. Çalışmalar güven oluşturma, yurttaş katılımı, şiddet içermeyen iletişim ve kolektif yaratma ilkelerine dayanır. Bu, şiddet ve/veya ayrışma koşullarının yanı sıra diğer belirli yerel sorunları olan topluluk sakinlerini tanımak ve yeniden birbirine yakınlaraştırmak için bir fırsat yaratmayı içerir. Çalışmalar için seçilen yerlerin her biri, kamusal alanı yeniden anlamlandırma, sorumluluk ve özen duygusu yaratma, yerel kültürü ve yerel hafızayı güçlendirme fırsatına

sahiptir.⁴⁵ Ancak, SKA 16 kapsamında çatışma çözümünün klasik örneklerini de görmek mümkündür. Nitekim on yıllarca süren iç çatışmalar nedeniyle büyük oranda can kaybının yaşandığı Kolombiya'daki kara mayınlarının temizlenmesi için harcanan çabalar yerel yönetimlerle işbirliği içinde gerçekleşmiştir. Kolombiya'daki iç çatışmaların bir sonucu olan kara mayını kirliliği tıpkı Kolombiya'da olduğu gibi dünyada da en yüksek can ve mal kaybı oranlarından birini ortaya çıkarır. Bu durum özellikle de kırsal toplulukların 50 yılı aşkın bir süre iç çatışmalardan kurtulmasına ve sürdürülebilir barış ve kalkınma çabalarına engel olmuştur. Bunun üzerine uluslararası alanda mayın temizleme faaliyetleriyle tanınan HALO Trust, Temmuz 2017'den Temmuz 2018'e kadar Kolombiya'nın güney Tolima departmanındaki Planadas Belediyesi sınırları içinde mayın temizleme çalışması yürütmüştür. Yürütülen faaliyetler SKA 16 doğrultusunda şiddeti ve zayıfları azaltmış, araziyi güvenli geçiş ve erişim için serbest bırakmıştır. Sonuçta Planadas Belediyesi ile işbirliği içinde yapılan mayın temizleme faaliyetleri çatışmalardan etkilenen topluluklarda, uzun vadeli kurtarma ve geliştirme çabalarına katkıda bulunarak risklerin azalmasına yardımcı olmuştur.⁴⁶

⁴²"SDG Good Practices", <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/browse/>

⁴³"SDG Good Practices", <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=31757>

⁴⁴"SDG Good Practices", <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=30266>

⁴⁵"SDG Good Practices", <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=30888>

Genel olarak SKA ve dolayısıyla SKA 16'nın yerel düzeyde uygulanabilmesi için Yerel Demokrasi ve Ademi Merkezileşme Üzerine Küresel Gözlemevi (BKYY-GOLD) programı önemli bir işlevi yerine getirir, yıllık olarak hazırladığı gözlem raporlarıyla süreci takip eder ve yerel yönetimleri yönlendirir. SKA'nın Yerelleştirilmesi Programı kapsamında yıllık raporlar hazırlayan BKYY-GOLD, süreci kamuoyu araştırmaları ve kılavuzlarla destekler.⁴⁷

SKA 16'nın kentsel düzeyde uygulanabilmesi için çalışma yürüten platformlardan bir diğeri de "Parlak Kentler" (Bright Cities) platformudur. Parlak Kentler platformu kentler hakkında tespitler yaparak, kentlerin daha iyi, daha verimli ve daha akıllı olabilmeleri için bir yol haritası oluşturan, kentlerde yaşayanların ve çalışanların hayatlarını iyileştiren bir platform olarak faaliyet gösterir. Platform, yöneticilerin ve yurttaşların günlük yaşamlarında büyük etki yaratan çözümler aracılığıyla herhangi bir kenti akıllı hale getirebilmek için çözüm önerileri üretmeye çalışır.⁴⁸ Parlak Kentler platformu kentlere dair tespitlerini ya da daha doğru bir ifadeyle teşhislerini 160 göstergeden hareketle yönetim, eğitim, sağlık, şehircilik, çevre, güvenlik, hareketlilik, girişimcilik ve teknoloji ile inovasyon konularında ortaya koyar. Göstergelerin

her biri 17 SKA'ya hizmet edecek şekilde oluşturulmuştur. Platformun üzerinde odaklandığı konu demokrasi ve barışın sürdürülebilir kalkınmayı nasıl teşvik edebileceğidir. Platform öncelikle bu kavramların sosyal bağlam üzerindeki etkilerini dikkate alır. Parlak Kentler bu amaçla eğitime erişim, düzgün konut, ifade özgürlüğü ve daha iyi şehirler inşa etmede yurttaş katılımı gibi temel hakları ve evrensel hizmetleri garanti edebilmemizin, küresel adalet ve barış standartlarını izleyen güçlü kurumlar sayesinde olabileceğine vurgu yapar.

Parlak Kentler barışı koruma hakkında konuşulduğunda her bireyin güvenliğinin de göz önünde bulundurulması gerektiğine, kentsel şiddetin eşitsizlik, işsizlik ve yoksulluk gibi nedenlerle bağlantılı olduğuna dikkat çeker. Platform, bu sorunların SKA 1 (Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması), SKA 8 (İnsana Yakışır İş ve ekonomik büyüme) ve SKA 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) ile de bağlantılı olduğunu belirtir. Bu hedefler arasındaki ilişki yalnızca, her bir SKA'nın ancak diğerleriyle birlikte düşünüldüğünde etkin bir şekilde gerçekleştirilebileceği ülke ve şehirlerin yönetimi için bütünsel bir vizyonun önemini teyit eder. Biri, dünya barışının sağlanmasına yönelik tüm çabalara rağmen bunun sağlanamamış olması ve savaşlardan kaçan insanlardır.

⁴⁶ SDG Good Practices, <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=30996>

⁴⁷ UCLG-GOLD, Localising the SDGs, <<https://bit.ly/3CaIRIt>>

⁴⁸ Bright Cities, <https://www.brightcities.city/about-us>

Kısacası göç SKA 16 kapsamında kentlerin ve belediyelerin ele alması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkar. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) verilerine göre 2018’de savaştan kaçan insanların sayısı 70 milyona ulaşmıştır, bu İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana kaydedilen en yüksek orandır. Diğer yandan sadece 2019’da 47 ülkede 350 hak savunucusu, gazeteci ve sendikacı öldürülmüş, 30 tanesi ise kaybedilmiştir.

SKA 16 kapsamında ele alınması gereken bir diğer önemli konu diğer pek çok programda da bahsedildiği üzere yolsuzluktur. Özellikle de kalkınmakta olan ülkelerde yolsuzluğa konu olan miktar 1.26 trilyon dolardır. Bu miktar tüm dünyada 1.25 doların altında yaşayan tüm insanları 6 yıl boyunca sefaletten kurtarabilecek bir miktardır. Dünyada her yıl çocukların yaklaşık yüzde 50’sine şiddet uygulanıyor, çocuğa yönelik şiddet tüm dünyada 1 milyardan fazla mağduriyet yaratıyor ve bu şiddet yılda 7 trilyon dolara mal oluyor. Bu nedenle günümüzde SKA 16 ile bağlantılı olarak, kentlerin “akıllı kentler” ve dolayısıyla “toplumsal barışa” hizmet eden kentler olarak nitelendirilmesi, temel olarak aşağıdaki konulara üreteceği çözümlere bağlı görünüyor:

*Hukuka saygılı bir şekilde uluslararası

insan hakları adalet standartlarını karşılamak, her zaman iş ortaklarından da aynısını yapmalarını talep etmek;
 *Şeffaf yönetimi garanti etmek, vatandaşlarla diyalog için platformlar oluşturmak ve kamu kaynaklarının rasyonel ve verimli kullanımını sağlamak için güvenli verilere dayanmak;
 *Yolsuzluk, şiddet ve çatışma risklerini belirlenmek ve azaltmak için sürekli izleme ve değerlendirmeler yapmak;
 *Eğitime ve sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına değer veren eylem ve programlarını teşvik etmek;
 *Çatışmaların önlenmesi ve hukukun korunması için kamu-özel diyaloglarını, ortaklıkları ve toplu eylemleri teşvik etmek.

Yerel yönetimlerin SKA 16 doğrultusundaki çabaları hakkında vereceğimiz son örnek Küresel Belediye Başkanları Meclisi’nin (KBBM) yürüttüğü faaliyetlerdir. SKA 16 için yukarıda bahsi geçen rehber ya da kılavuz programı kapsamında “Barışçıl, Adil ve Kapsayıcı Topluluklar” kampanyasıyla birlikte çalışan KBBM, “Şiddetin her yerde en aza indirilmesi” kararını almıştır.⁴⁹ Bu karara Türkiye Cumhuriyeti’nden imza atan belediye başkanlarının içinde İzmir Konak Belediye Başkanı Abdül Batur ve Eskişehir Tepebaşı Belediye Bakanı Ahmet Ataç da bulunur.⁵⁰

2.1- ULUS BOYUT: TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER VE TOPLUMSAL BARIŞ

Merkezî İdarenin Tutumu

Türkiye Cumhuriyeti SKA için katılımcı olmuştur.⁵¹ Konuyla ilgili düzenli izleme raporları sunar. Merkezî idarede SKA'dan sorumlu birim Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olarak hizmet veren Strateji ve Bütçe Başkanlığı'dır.⁵² Strateji ve Bütçe Başkanlığı SKA konusunda değerlendirme⁵³ ve gözden geçirme⁵⁴ raporları hazırlanır. Türkiye Değerlendirme Raporu 2019'da ifade edildiği üzere, SKA 16 kapsamındaki 12 alt hedeften 10 tanesinin Türkiye için de geçerli olduğunu belirtir. Türkiye Cumhuriyeti SKA 16.8'in, "2030'a kadar, doğum kayıtları da dahil olmak üzere herkese yasal kimlik sağlamak" hedefinin Türkiye açısından sağlandığını; 16.b'nin "sürdürülebilir kalkınma için ayrımcı olmayan yasa ve politikaları yaygınlaştırmak ve uygulamak" hedefine dair de anayasa başta olmak üzere tüm yasal çerçevede ayrımcılığa izin vermeyen, eşitlikçi düzenlemelere yer verildiğini belirterek, bu iki hedefi kapsam dışında tutmuştur.⁵⁵ Türkiye Cumhuriyeti'nde ayrımcılığın önlenmesini düzenleyen mevzuatın ve buna dair politikaların yeterliliği tartışılır olmakla beraber,

raporun odak noktası yerel yönetimler olduğu için konuyu burada tartışmaya açmayacağız. Ancak yerel yönetimler sınırlı kaynaklarla çalışıyor olsalar da belediyeler bünyesinde kurulan "eşitlik birimleri"nden aşağıda kısaca bahsedeceğiz.

BM bünyesinde, SKA'ların uygulamasının uluslararası düzeyde takip edilmesi ve gözden geçirilmesinden sorumlu BM Yüksek Düzeyli Siyasi Forumu düzenlenir. Forum bakanlar düzeyinde her yıl BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK) himayesinde, 4 yılda bir ise BM Genel Kurulu çatısı altında devlet başkanları düzeyinde bir araya gelir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) foruma yönelik hazırladığı, "2020 BM Yüksek Düzeyli Siyasi Forum Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2018-2020 Türkiye Gelişmeleri" başlıklı raporda SKA 16'ya iki ana başlık altında değinmiştir. Bunlardan ilki "İnsan Refahını Artırmak" başlığıdır. Bu kapsamda SBB 11. Kalkınma Planı'na atıfta bulunarak ekonomik alanda yaşanan gelişmelere, yargı reformuna, suçun önlenmesi için yapılan çalışmalara ve başta CİMER

⁴⁹"GPM Resolution on Reducing Violence in Cities", GPM, <<https://globalparliamentofmayors.org/resolution-3/>>

⁵⁰"Resolution On Reducing Violence in Cities, Resolution developed in partnership with Peace in our Cities and adopted by a majority of GPM votes on 15 June 2020", <<https://bit.ly/31WdTc9>>

⁵¹Birleşmiş Milletler Türkiye, <<https://turkey.un.org/tr/sdgs>>

⁵²"Türkiye ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları", SBB, <<http://www.surdurulebiliralkinma.gov.tr/#top>>

⁵³"Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu", SBB, 2019, <<https://bit.ly/3f3ksg3>>

⁵⁴"Türkiye: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları için 2. Ulusal Değerlendirme Raporu", SBB, 2019, <<https://bit.ly/3uqWDFx>>

⁵⁵Agy., s.238-239.

uygulaması olmak üzere, “2019’da Ülkem İçin Bir Fikrim Var” platformuna ve e-devlet uygulamalarına değinir.⁵⁶

İkinci olarak raporda SKA 16 Covid-19 pandemisi sürecinde alınan tedbirler başlığı ele alınır. Bu kapsamda mültecilerin başta sağlık hizmetleri olmak üzere diğer hizmetlere erişimi üzerinde durulmuştur.⁵⁷

SBB SKA için hazırlanan web sitesinde yerel yönetim örneği olarak İstanbul Esenler Belediyesi’nin raporuna yer verir. Raporda SKA 16 ile bağlantılı olarak Esenler Belediye’sinin uygulamalarına hakkında şunlar ifade edilir:

Hedef 11.8 maddesinde tanımlanan Çocuk Meclisi çalışması bu hedefe yönelik çalışmalarla tam olarak örtüşmektedir. Ayrıca kent vizyonunun geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması amacıyla kurulan “Esenler Kent Konseyi” her seviyede etkin, hesap verebilir ve kucaklayıcı kurumların oluşması için önemli bir adımı teşkil eder.⁵⁸

Ancak Esenler Uygulaması başlıklı raporda bulunan Tablo 4’te “Esenler Belediyesi Projelerinin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Hedef 1-17) ile İlgililiği” maddesinin SKA 16 karşılığı boş görünür.⁵⁹

SKA 16 KONUSUNDAKİ İNİSİYATİFLER:

Türkiye’de, yerel yönetimlerin toplumsal barış, diyalog, uzlaşma kültürü ve SKA 16 konusunda önemine değinen çalışmalar sınırlı da olsa yapılıyor. Bu çalışmalar BM Habitat kapsamında 2005’teki “Barış İçin Yerel Yönetimler Birliği (ULAP)” çalışmasına kadar uzanır.⁶⁰ Son derece değerli olmakla birlikte, bu girişim günümüzde kadük kalmış görünüyor. Yukarıda kısaca bahsini yaptığımız “Çözüm Süreci” kapsamında, özellikle 2013’te yerel yönetimler ve barışı konu edinen faaliyetler⁶¹ yapılmış olsa da bunların önemli bir bölümü sürdürülebilir nitelikte olmamıştır. Aşağıda bazı güncel çabalara yer verilmiştir:

YEREL DİPLOMASİ PROJESİ:

Bir Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) projesi olan “Yerel Diplomasi” projesidir.⁶² TBB, proje kapsamında belediyeleri uluslararası işbirliğine teşvik eder. Kardeş şehirler çalışması buna örnek gösterilebilir. Yerel Diplomasi projesi aynı zamanda sınırlı bir şekilde de olsa SKA hakkında bilgilendirme sunar. Bu projede ayrıca SKA 16 kapsamında değerlendirilebilecek çalışmalar da yürütülür.

⁵⁶ “2020 BM Yüksek Düzeyli Siyasi Forum Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2018-2020 Türkiye Gelişmeleri”, SBB, 2020, s. 8, <<https://bit.ly/3cjlC69>>

⁵⁷ Agy., s. 45.

⁵⁸ “2030 Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Hedefleri, Esenler Uygulamaları”, SBB, s. 37, <<https://bit.ly/31ZNmdX>>

⁵⁹ Agy., s. 41.

MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ (BB) ÇALIŞMALARI:

Marmara BB Yerel Yönetimler Akademisi, SKA'nın yerel düzeyde uygulanabilmesi için eğitimler düzenler.⁶³ Bu eğitimler SKA hedeflerinin tümünü içerdiği gibi SKA doğrultusunda çevre, eğitim gibi konuları da içerecek şekilde organize edilir.⁶⁴ Konuyla ilgili olarak Marmara BB, üye belediyeler arasında sürdürülebilirlik çalışmalarına dair Nisan 2021'de bir de araştırma başlatır.⁶⁵ İyi örneklerin ele alınacağı bu araştırmanın sonuçları henüz kamuoyu ile paylaşılmadı. Araştırma diğer SKA'lar kadar SKA 16 hakkında yapılan çalışmaları tespit edebilmek için de önemli görülüyor. Yerel yönetim ve göç konusunda da çalışmalar yürüten Marmara BB, bu yöndeki çalışmaları kapsamında, "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Yerelleşmesi: Göç ve Kentleşme" başlığına yer vermiştir.⁶⁶ Türkiye'de son yıllarda diğer pek çok şeyin yanı sıra bir çatışma alanı haline gelen göç olgusu hakkında Marmara BB çalışmaları dikkate değerdir.

DEMOS YERELDEN BARIŞ PROJESİ:

Demokrasi, Barış ve Alternatif Politikalar Araştırma Derneği (DEMOS) Ağustos 2020'de başlattığı "Yerelden Barış" projesiyle özellikle Türkiye'de ama bir bütün olarak tüm dünyada hâkim olan ana akım barış yapma çabalarının kısıtlarını yeniden düşünme ihtiyacına dikkat çeker. Halihazırda hâkim olan liberal ve siyasal aktörler merkezli barış yapma çabalarına, en temelde Türkiye'deki Kürt sorunu için öneriler getirmeyi amaçlayan proje⁶⁷, çeşitli başlıklar altında politika önerileri geliştirmeye çalışıyor.

⁶⁰ Barış için Yerel Yönetimler Birliği (ULAP); Habitat, < <https://bit.ly/3wSNJa> >

⁶¹ "TOHAV, Yerel Yönetimler Konferansı", 15-16 Haziran 2013, < <https://bit.ly/3oviDxe> >

⁶² Yerel Diplomasi, TBB, < <http://www.yereldiplomasi.gov.tr/> >

⁶³ "Şehirler 2030: Yerelde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Eğitim Programı", Marmara BB, < <https://bit.ly/3eXIDh3> >

⁶⁴ "Marmara BB, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları", < <https://bit.ly/3cqHVGW> >

HAFIZA MERKEZİ:

Hafıza Merkezi dünyada ve Türkiye'deki barış süreçleri hakkında bilgi üretmek ve paylaşmak; barış, demokrasi, çevre ve toplumsal cinsiyet gibi farklı alanlarda çalışan STK'lar arasındaki işbirliğinin artırılmasına katkıda bulunmak; gençler arasında toplumsal diyalog ve barışa ilişkin konular hakkında farkındalığı artırmak ve barış üzerine çalışan STK'lar ile girişimler arasında yeni uluslararası işbirlikleri geliştirmek için bir proje yürütüyor. Hafıza Merkezi'nin Türkiye'de toplumsal diyalog ve barış inşasına katkı sunmak amacıyla Olof Palme International Center'la işbirliği içinde

yürüttüğü projede kapsamında son olarak yerel yönetimlerin toplumsal barışın inşasındaki rolüne dair bir çalışma gerçekleştirildi.

Dr. Cuma Çiçek'in hazırladığı, "Kürt Meselesi ve Siyasi Barış Bağlamında Güç Paylaşımı ve Ademi Merkeziyet" başlıklı rapor 2013-2015 Çözüm Süreci ve sonrasını merkeze alarak, "Güç paylaşımı bağlamında ademi merkeziyet, Türkiye Kürt meselesinde siyasi barışı sağlayabilir mi?" ve "Güç paylaşımı kapsamında ademi merkeziyet, Kürt meselesinden öteye neler vaat ediyor?" sorularından hareketle ademi merkeziyetin imkânları ve sınırlarını tartışıyor.

⁶⁵ "MBB Yerel Yönetimler Sürdürülebilirlik Çalışmaları Araştırması Başladı", <<https://bit.ly/3nqHhY>>

⁶⁶ "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Yerelleşmesi: Göç ve Kentleşme, Marmara BB Göç Politikaları Merkezi", <<https://bit.ly/3kP1eIf>>

⁶⁷ "Yerelden Barış", DEMOS, <<https://bit.ly/3qF9MM3>>

⁶⁸ Cuma Çiçek, "Kürt Meselesi ve Siyasi Barış Bağlamında Güç Paylaşımı ve Ademi Merkeziyet", Hafıza Merkezi, 2021, <<https://bit.ly/3Dn2obl>>

3- TÜRKİYE'DEKİ YEREL YÖNETİMLERİN SHK 16 VE TOPLUMSAL BARIŞ KARŞISINDAKİ TUTUMU: BÜYÜKŞEHİR STRATEJİK PLANLARIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Aşağıdaki tablo 27 büyükşehir belediyesinin 2020-2024 Stratejik Planı'nda SHK 16, Toplumsal Barış/Diyalog kavramlarının içerik analizi yöntemiyle tespit edilmesini içerir. Tabloda SKA 16 dışında başka SKA'lara veya konuyla ilgili başka kavramsallaştırmalara yer verilip verilmediğini tespit etmek için üçüncü bir sütun daha açılmıştır. Strateji belgelerinin incelenmesine üç büyük metropolle başlanmış, ardından alfabetik sıra takip edilmiştir. Tablo sadece kavramların varlığına işaret etmek için hazırlanmıştır. Söz konusu ifadelerin hangi stratejik hedef doğrultusunda yer aldığı tablodan sonra açıklanmıştır.

BELEDİYELER	STRATEJİK PLANLARDA ARANAN İFADELER		
	SKA16	TOPLUMSAL BARIŞ / DİYALOG VE / VEYA İLGİLİ İFADELER	DİĞER SKA İLE İLGİLİ İFADELER
İstanbul BB	Var	Var	Var
Ankara BB	Yok	Var	Var
İzmir BB	Var	Var	Var
Adana BB	Kısmen	Kısmen	Kısmen
Antalya BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Aydın BB	Yok	Var	Var
Balıkesir BB	Var	Kısmen	Var
Bursa BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Denizli BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Erzurum BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Eskişehir BB	Yok	Kısmen	Var
Gaziantep BB	Yok	Kısmen	Var
Hatay BB	Yok	Kısmen	Var
K.maraş BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Kayseri BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Kocaeli BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Konya BB	Yok	Kısmen	Kısmen

BELEDİYELER	STRATEJİK PLANLARDA ARANAN İFADELER		
	SKA16	TOPLUMSAL BARIŞ / DİYALOG VE / VEYA İLGİLİ İFADELER	DİĞER SKA İLE İLGİLİ İFADELER
Malatya BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Manisa BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Mersin BB	Kısmen	Kısmen	Var
Muğla BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Ordu BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Sakarya BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Samsun BB	Var	Kısmen	Kısmen
Şanlıurfa BB	Yok	Kısmen	Kısmen
Tekirdağ BB	Yok	Kısmen	Var
Trabzon BB	Yok	Kısmen	Kısmen

Yukarıdaki tabloda “var” ifadesi doğrudan ilgili kavrama değinildiğini gösterir. Bu açıdan bakıldığında öncelik SKA 16’ya verilmiştir. SKA 16’nın stratejik planlarda yer bulmasına bağlı olarak, toplumsal Barış / diyalog ve/veya ilgili ifadeler de var kabul edilmiştir. Diğer SKA’lar için doğrudan sürdürülebilir kalkınma hedeflerine atıf yapıp yapılmadığına bakılmıştır.

“Kısmen” ifadesi ise SHK 16’ya herhangi bir atıf yapılmadığı gibi doğrudan “toplumsal barış / diyalog” ifadelerine yer vermeyen ama ilgili olan kavramlara örneğin dezavantajlı gruplara değinen planlar için kullanılmıştır. Benzer şekilde diğer SKA için de “kısmen” ifadesi doğrudan SHK ifadesinin geçmediği ama

“sürdürülebilirlik” ifadesinin yer aldığı veya ilişkili olabilecek hedefler için kullanılmıştır. “Yok” ifadesi ise ilgili kavramların hiçbirine atıf yapılmadığı anlamına gelir.

Bu açıdan bakıldığında SHK 16’ya stratejik planında yer veren büyükşehir belediye sayısı sadece üç (3)’tür. Bunlar İstanbul BB, İzmir BB ve Balıkesir BB’dir. Her üç belediye de stratejik planlarında doğrudan SKA’ların uygun davranacaklarını ifade ettikleri gibi, SKA 16’ya denk gelen stratejik amaçlarını bir tablo halinde sunarlar. Buna ek olarak dezavantajlı gruplara, göçmenlere, mültecilere, kadınlara ve çocuklara özel başlıklar stratejik planlarında yer alıyor.

⁶⁹ Mersin BB Stratejik Planı için hem 2019 hem de 2020 güncellenmiş versiyonuna bakılmıştır.

⁷⁰ Muğla BB Stratejik Planı için hem 2019 hem de 2020 güncellenmiş versiyonuna bakılmıştır.

Bu açıdan bakıldığında toplumsal barışın ve diyalogun geliştirilmesiyle ilgili faaliyetler İstanbul, İzmir ve Balıkesir büyükşehir belediyelerinde alenen yer almış görünüyor. İstanbul BB Stratejik Planı'nda Amaç 5 ve Amaç 9 SHK 16 ile ilişkilendirilmiştir. Amaç 5 "Sosyal İhtiyaçları Eşit ve Kapsayıcı Bir Şekilde Karşılıyarak Paylaşan Bir Şehir Oluşturmak" olarak yer alırken, Amaç 9'da "Kurumsal Yapımızı ve İş Modelimizi Adil, Katılımcı ve Yenilikçi Yöntemlerle Geliştirmek" maddesine yer verilmiştir. Ayrıca Amaç 5 kapsamında "haklara erişim" bir alt hedef olarak verilmiştir. Amaç 9 kapsamında alt hedeflerden birisi de yurttaş katılımı olmuştur. İzmir BB Stratejik Planı'nda konu Amaç 4 kapsamında detaylı bir şekilde ele alınmıştır:

AMAÇ 4: İzmirliyi kendilerine dair kararlara katabilmek, kararlari şeffaf ve denetlenebilir hale kavuşturmak ve kent hakkı ve aidiyetini İzmir kültürünün bir parçası haline getirmek.

4.1. BARIŞ VE ADALET: Barışçıl ve herkesi kapsayan toplumsal mutabakat teşvik edilecek, herkesin adalete erişimine destek verilecek, insanların ve tüm canlıların haklarının savunulmasına destek verilecek

4.2. CİNSİYET EŞİTLİĞİ, ÇOCUKLAR, GENÇLER VE DEZAVANTAJLI

GRUPLAR: Kent yaşamında toplumsal

cinsiyet eşitliği desteklenecek, kadınların toplumdaki konumu güçlendirilecek; çocuklara, gençlere ve tüm dezavantajlı topluluklara eşit yaşam hakkı sağlanacak.

4.3. EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI: İzmir'in ürettiği değer ve refah şehrin tüm mahalleleri ve köylerinde dengeli şekilde dağılacak.

4.4. KENT HAKKI VE AİDİYETİ:

Güvenliğin, huzurun ve kent hakkının korunduğu bir toplumsal ortam oluşturulacak.

4.5 DİJİTAL DÖNÜŞÜM: Sürdürülebilir kentsel ekosistem yönetimi ve verimliliği, katılımcı dijital dönüşüm aracılığıyla geliştirilecek.

Balıkesir BB ise SKA hedeflerini stratejik alanlara göre ilişkilendirir. SKA 16, Şehir Yönetimi ile ilgili Stratejik Alan 5 ile ilişkilendirilmiştir. Stratejik Alan 5 kapsamında Stratejik Amaç 9 yer alır: "Katılımcı ve istişareye dayalı bir yönetim anlayışıyla, hizmetlerin yürütülmesinde etkin koordinasyon ve işbirliğini sağlamak." Alt Hedefi H9.1 ise "Hemşerilerimize, Balıkesir'in kültürel ve sanatsal gelişimi ile sosyal sorunların tespiti ve çözümünü noktasında paydaş olma fırsatı sunmak" olarak ifade edilir. SHK 16 Ankara ve Aydın büyükşehir belediyelerinde de bulunmaz. Buna karşılık her iki belediye de stratejik planlarında toplumsal barış ifadesine yer vermiştir.

Ankara BB stratejik planında Stratejik Amaç 7 ise şu şekilde ifade edilmiştir:

Ortak akıl, sosyal dayanışma ve paylaşımı toplumsal barışın temeli kabul edip gençleri ve çocukları karar alma süreçlerine katmak ve onurlu bir yaşam için sağlık, eğitim, güvenlik, gıda gibi toplumun temel ihtiyaçlarını herkese adil bir şekilde sunmak.

Aydın BB ise stratejik planında Amaç 5 şu şekilde ifade edilmiştir:

Kent yoksulluğunun oluşmasına müsaade etmeyen hizmet anlayışı ile dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcılık tanıyarak toplumun tüm kesimlerine çağdaş, güvenli, mutlu bir kent yaşamı sağlamak.

Aydın BB Amaç 5 kapsamındaki Hedef 5.3'ü ise "Toplumsal uzlaşma, dayanışma ve huzuru tesis edici organizasyonların düzenlenmesi" olarak ifade etmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma ifadesi Aydın BB Stratejik Planı'nda alenen yer almıştır.

Adana BB ve Mersin BB hedeflerini, stratejik planlarını SKA'ları gözeterek hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak stratejik planlarındaki hangi hedefin hangi SKA'ya hizmet edeceği alenen ifade edilmemiştir. SHK 16'ya doğrudan bir atıf yoktur. Bu nedenle pozisyonları muğlaktır. Ayrıca planlarda toplumsal barışın

ve diyalogun geliştirilmesiyle ilgili herhangi bir ifade yer almaz. Ancak dezavantajlı gruplara, göçmenlere ve mültecilere, kadınlara, çocuklara özel planları stratejik planlarında yer alır. Adana BB'nin, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesiyle ilgili kamuoyu anketinde, SHK 16'nın bir soru olarak sorulmasına ve bu konuda yüzde 55 oranında zayıf bulunmasına rağmen söz konusu belediyenin stratejik planında SHK 16'ya atıf yapmaması son derece ilginçtir. Bu nedenle her iki belediye de SKA 16 ve toplumsal barış ve diyalog konularında "kısmen" kategorisindedir. Mersin BB SKA konusunda genel bir ifade kullandığı için diğer SKA ile ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Adana BB planında SKA sadece üst politika belgelerinin analizinde yer alıyor. Ancak stratejik planında sürdürülebilirlik ifadesini kullanmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma kavramına açık bir şekilde yer veren fakat SHK 16'ya hiçbir atıfta bulunmayan beş (5) büyükşehir belediyesi vardır: Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay ve Tekirdağ. Bu belediyeler toplumsal barış ve diyalog kavramlarına da atıfta bulunmamışlar, ancak dezavantajlı gruplara, göçmenlere ve mültecilere, kadınlara, çocuklara özel planlara stratejik planlarında yer verdikleri için "kısmen" kategorisinde değerlendirilmiştir.

Diğer belediyelerin stratejik planlarında SHK 16'ye herhangi bir atıf olmadığı gibi, toplumsal barış ve diyalog kavramlarına ve sürdürülebilir kalkınmaya kısmen değinilmiştir.

Barış kavramının yegâne geçtiği yer "imar barışı" ifadesidir. Sürdürülebilirlik kavramının en sık kullanıldığı yerler ise çevre ve mali yönetimle ilgili amaçlardır.

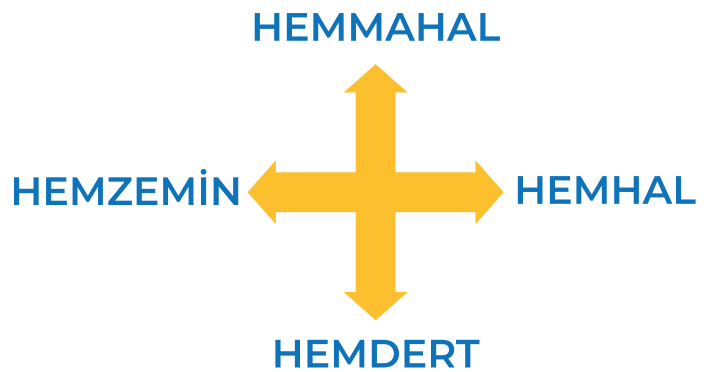

SONUÇ ve TAVSİYELER

Barişu alışılageldik (*conventional*) ve geleneksel (*traditional*) bir bakış aısiyla inşa etmeye çalışan yaklaşımlar için yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız örnekler doyurucu gelmeyebilir. Söz konusu yaklaşımların “doyurucu bulunmama” hali, bugüne kadar barişu neden inşa edemedikleri konusunu da tartışmaya açıyor. Bu nedenle ezberimizdeki sloganları ve basmakalıp yargıları bir kenara bırakıp, barişin inşasına yeni bir bakış aısiyla yaklaşmak bizim için kaçınılmaz görünüyor. Bu açıdan “Toplumsal Barişin İnşasında Yerel Yönetimlerin Rolü” programının bir başlangıcı niteliğinde olan ve ilki 28 Ekim 2021 tarihinde evrimii gerçekleşen söyleşi son derece ufuk açıcı olmuştur. Programdaki konuşmasında Dr. Ulaş Bayraktar konuyu hemşehrilik üzerinden ele alır.

Dr. Ulaş Bayraktar’a göre Türkiye’deki mevcut “hemşehrilik”, yerel yönetimler kanununda (Belediyeler Kanunu No 5393- Madde 13) ifade edildiği gibi yaşadığı yerin hemşehrisi olmaya değil, geldiği yerin hemşehrisi olma olgusuna dayanır. Hemşehri hukuku yasaya konulmuş olmakla beraber, kentlerde hâkim olan dayanışma ya da hemşehrilik anlayışı, yaşadığımız yerlerdeki çoğulcu demokratik örneklerden değildir. Tam tersine mevcut haliyle hemşehrilik, bırakılan yere referansla kurulmuş, kapalı

topluluklardan, adacıklardan oluşan bir şey. Bu aşamada sivil toplumun, kent konseylerinin, yerel yönetimlerin toplumsal barişu inşası konusunda şu soruları sorabiliriz: şu anda hâkim olan hemşehriliğin yerine çoğulcu, demokratik bir hemşehrilik inşa etmek mümkün m? Başta hayatta kalmak, daha sonra ise bir çıkar silsilesine dnrmş hemşehrilik ilişkisini tersine çevirebilir miyiz? Dr. Ulaş Bayraktar bu sorulara cevaben hemşehrilik kavramından yola çıkararak zamana yayılan, barişin ve karşılaşmanın imknlarını yaratmaya yönelik dörtlü bir ereve önerir: Hemmahal olmak, hemzemin olmak, hemhal olmak ve hemdert olmak.

Hemmahal olma mekânla ilişkiyi kurmak, hemzemin olmak karşılaşmak, hemhal olmak haberdar olmak ve hemdert olmak örgütlenmek anlamına gelir.

Örneğin mekânla ilişkiyi kurmak için bir Ermeni aile olan Balyan⁷¹ ailesini hatırlamak gerekir. Sürekli gezdiğimiz Osmanlı mimarisinin Ermeni bir aile tarafından yaratıldığını bilmek, toplumun Ermenilere bakışını değiştirebilir. Benzer şekilde Hafıza Merkezi'nin, "Hatırlayan Şehir"⁷² çalışması güzel bir örnektir. Hemzemin olmak konusu ise karşılaşmalarla ilgilidir. Kentlerde herkes herkesin kim olduğunu bildiğini zanneder ve herkesi politik kutuplaşmanın bir köşesinde konumlandırır. Ancak bizler birtakım etkinliklerle buradaki hikâyenin başka olduğunu gösterebiliriz. Onları karşılaştırabilir, temas etmelerini sağlayabilir, başka bir insani hikâye olduğunu gösterebilir ya da diğer bir ifadeyle kamusal alanı genişletebiliriz. Hemhal olmanın ise birbirimizden haberdar olmak anlamına geldiğini belirten Dr. Bayraktar, basının mevcut halini de göz önünde bulundurarak, birbirimizden haberdar olmadığımıza dikkat çekmektedir. Örneğin belediyelerin ne yaptığından, STÖ'lerin hangi mücadeleleri verdiği haberdar olamıyoruz. Birbirimizden haberdar olmamız içinse başka mekanizmaları hayata geçirmemiz gerekiyor. Dolayısıyla hikâyeyi bilmek, insanlarla karşılaşmak, olup bitene dair aktüel bilgiye ulaşmak ve daha sonrasında da hemdert olmak diyebileceğimiz örgütlenmeyi

sağlamamız gerekiyor. Buradaki örgütlenme bir tür rizomatik⁷³ örgütlenmedir. Rizomatik örgütlenme toplumsal hayatın içinde insanları bir araya getiren, paylaşım değeri olan bir örgütlenmedir. Örneğin 17 Ağustos 1999 ve 12 Kasım 1999 depremlerinden sonra evsiz kalanların oluşturduğu "Umut Evleri"⁷⁴ çalışması buna örnek gösterilebilir. Buna ek olarak günümüzdeki gıda topluluklarını, döngüsel ekonomi girişimlerini, Ali İsmail Korkmaz için yapılan koşullarda olduğu gibi spor örgütlenmeleri ve Mersin örneğindeki gibi kent tarımı örgütlenmeleri bu konuda verilebilecek diğer örneklerdir. Yerel yönetimlerin toplumsal barışa katkısı konusunda ele alınması gereken en önemli hususlardan biri de bir sivil katılım örneği olan kent konseylerinin faaliyetleridir. Kuşkusuz bir şekilde kent konseyleri seçilmiş belediye başkanlarının ve meclislerinin yerini alan veya onları doğrudan temsil eden örgütlenmeler değillerdir. Ancak Belediyeler Kanunu'nda (No 5393- Madde 76) yeri olan yasal örgütlenmeler oldukları da unutulmamalıdır. Bu nedenle raporda stratejik planlarında hem genel olarak SKA hem de özel olarak SKA 16'ya yer veren iki büyük kentin kent konseyleri tarafından yürütülen faaliyetleri ele almayı tercih ettik.

⁷¹ Balyan ailesi Osmanlı döneminde pek çok mimari esere imza atmış Ermeni bir ailedir. Bkz. <<https://www.balyanlar.com/>>

⁷² Hatırlayan Şehir Taksim'den Sultanahmet'e Mekân ve Hafıza, Hafıza Merkezi, <<https://hatirlayansehir.hakikatadalethafiza.org/>>; Ayrıca bkz. KarDes Hafıza Turu Atölyeleri, Hrant Dink Vakfı, <<https://bit.ly/3CmT32m>>

⁷³ Türkçeye "köksap" olarak da çevrilen "rizomatik" kavramı, Felicity J. Colman'ın tanımına göre "insanları birbirine bağlayan tuhaf olay zincirleri gibi nesnelerin, mekânların ve insanların en farklı ve en özdeş olanları arasında meydana gelen bağlantıları tanımlar". Bkz. Felicity J. Colman, "Köksap Nedir?", çev. Oğuz Karayemiş, bu metin Adrian Parr'ın hazırladığı *The Deleuze Dictionary*'den çevrilmiştir. <<https://bit.ly/3wU3Or1>>

⁷⁴ Umut Evleri, <<https://www.umutevleri.org/hikayemiz/>>

Her ikisi de kadın olan İstanbul ve İzmir kent konseyleri başkanlarının, kent konseylerine yaklaşımları da bu konuda isabetli bir seçim yaptığımızın en somut göstergesidir. Nitekim, İstanbul Kent Konseyi Başkanı Tülin Hadi kent konseylerini bir uzlaşma, hoşgörü ve dayanışma platformu, bir müzakere alanı olarak yorumlar. Bir noktada buluşabilmek gibi bir meselemiz varsa kent konseyleri tarafından yürütülen çalışmaların tamamının toplumsal barış ve SKA 16 ile bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür.

İzmir Kent Konseyi Başkanı Nazik Işık ise özellikle de Covid-19 pandemisinin yerel yönetimlerin ne kadar önemli olduğunu bizlere bir kez daha hatırlattığının altını çizerek, özellikle de kentlerin karşı karşıya kalması muhtemel afetler, çevre sorunları ve bunlardan ayrı olarak göç dalgaları karşısında yerel yönetimlerin daha da önem kazanacağını belirtir. Yerel yönetimlerin müştereklerle, özellikle de gündelik yaşantımızdaki müştereklerle ilgili olduğunu ifade eden Nazik Işık, yerel yönetimleri bir samimiyet testi olarak ele alır. Yerel yönetimler bizlere, söylediklerimizle yaptıklarımız arasındaki uyumu, neyi ne kadar içselleştirmiş olduğumuzu somut çalışmalarla ortaya koyduğumuz bir alan. Kent konseyleri de bu açıdan bakıldığında, henüz tam olarak gerçekleşmemiş olsa da

yerel yönetimleri denetleyen bir kurum, iktidarın yarattığı ayrıcalığın ayrımcılığa dönüşmemesi için de bir engel niteliğindedir. Kent konseyleri geleceğin kentlerinde hemşehriler için de bir fırsattır. Kent konseyleri dar bir politika anlayışının dışına çıkarak, yan yana gelmenin bir fırsattır. Bir anlamda yan yana gelme mekânlarıdır. Kent konseyleri belediye meclislerindeki politik yapılanma ve kutuplaşmanın dışına çıkmak için bir imkândır.

İstanbul Kent Konseyi Başkanı Tülin Hadi, SKA 16 ile birlikte ele alındığında İstanbul Kent Konseyi'nin başlıca faaliyetlerine "Toplumsal Eşitlik Çalışma Grubu" ve "Yerel Eşitlik Eylem Planı"nın izleyicilik görevini üstlenmiş olmalarını ve yakın zamanda hayata geçen ama henüz daha başlangıç aşamasında olan "katılımcı bütçe" uygulamasını örnek verir. Toplumsal eşitlik çalışma grubu politik olarak dezavantajlı olan ve kent konseyi içindeki diğer alanlarda temsil edilmeyen ya da kısmen temsil edilenleri kapsayan bir dizi çalışma yürütür. Ancak Tülin Hadi'ye göre kent konseylerinin toplumsal barışa ve SKA 16'ya katkısını sadece mevcut çalışmalarla ya da doğrudan doğruya "barış" kavramıyla sınırlamak doğru bir yaklaşım değildir. İstanbul'da kent bostanları için bir araya gelen tarım grubunun mücadelesi buna örnek gösterilebilir.

Sonuçta ortada somut olmayan bir kültürel miras vardır. Zira kent bostanları tarihsel olarak üç aşamada, önce Bizans, ardından Osmanlı ve son olarak Cumhuriyet döneminde var olmuş bir kültürel mirastır. Bu nedenle tarım grubu bir mücadele veriyor. Kent bostanlarının olduğu yerde tarihî surlar bir müze değeri olarak restore ediliyor. Ama soru şudur o surlar tek başına bir müze olarak mı var olmalıdır yoksa yanı başındaki tarihi kent bostanlarıyla birlikte mi yaşamalıdır? Birlikte yaşaması daha önemlidir. Dolayısıyla oradaki bostanların var olması, bostanlarla uğraşanların çiftçi statüsünde sayılması için birlikte mücadele etmek de toplumsal barışa bir katkı sunuyor. Bu nedenle bu mücadeleyi SKA 16 dışında tutmak zordur.

Sorunlara çözüm ararken İstanbul Kent Konseyi olarak önce merkezi idareyi, yerel yönetimleri ve sivil toplumu bir masa etrafında toplayıp çözümleri buradan üretmeyi düşündüklerini belirten Tülin Hadi, sonradan düşüncenin başka bir alana kaydığını belirtr. Bir sivil toplum ekosistemi yaratmak, onların kendi aralarındaki bağlantılarını, tanışıklıklarını, ilişki ağlarını, hemşehrilik ilişkilerini güçlendirmek daha önemli hale gelmiş, daha doğrusu önemli olduğu hissedilmeye başlanmıştır.

Buna Toplumsal Eşitlik Çalışma Grubu'nun İstanbul'daki Roman kadınlar için gerçekleştirdiği Kentsel Hizmet Atölyesi de örnek verilebilir. Bir hazırlık aşamasından sonra ilk önce İstanbul'daki Roman kadınlarla bir toplantı yapılmıştır. Sonra belli STÖ'ler aracılığıyla ikinci bir gözden geçirme toplantısı yapılmıştır. Şu anda İstanbul BB'ye yönelik bir rapor hazırlanıyor. İstanbul'daki göçmenlerin ve mültecilerin kendileriyle ilgili süreçlere katılması ve haklarından faydalanması için yapılan çalışma bir diğer örnektir. Buna yönelik iki grup halinde faaliyet yürütülüyor. İlki göçmenlerin ve mültecilerin doğrudan doğruya seslerini duyurabilmeleri için çaba göstermek. İkinci bir çalışma ise daha çok, göçmeler ve mülteciler için savunuculuk yapan STÖ'lerin bir araya geldiği bir gruptur. Katılımcı bütçe uygulaması ise son derece yeni bir uygulamadır. İlk etapta STÖ'lerin yerel yönetimle ilişkilerinin güçlendirilmesi üzerinden şekillendi. Beraber çalışma olanakları araştırıldı. Çalışmaları halen devam ediyor.

İzmir Kent Konseyi başkanı Nazik Işık, İzmir'de kendisini yakın çevre içinde güvende hissedilenlerin oranının yüzde 58 olduğunu belirtiyor.

Bu veriden hareketle İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin girişimiyle belediye otobüslerinin kadın ve çocukları iki durak arasında indirme uygulamasının başlatıldığını, "Baykuş Ulaşım" olarak da adlandırılan ve gece 24.00'ten sonra da toplu taşıma yapılmasını sağlayan uygulamanın hayata geçirildiğini belirtiyor. İzmir Kent Meclisi ayrıca 70'ten fazla STÖ'nün katılımıyla Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (ABBK) "Avrupa Yerel Yaşamda Kadın- Erkek Eşitliği Şartı"nın⁷⁵ uygulanmasını ve yerelde kadına yönelik şiddetin önlenmesini amaçlayan bir rapor hazırlıyor. Rapordaki görüşler sadece yerel yönetimlere yönelik değil, aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na yönelik olarak da hazırlıyor.

Kriz yönetimi konusunda Covid-19 pandemisinde İzmir BB Başkanı Tunç Soyer'in girişimiyle bir koordinasyon kurulmuştur. Bu koordinasyona İzmir BB, STÖ'ler ve İzmir Kent Konseyi aktif bir şekilde katılmış ve koordinasyon 28 hafta boyunca aktif olarak toplanarak pandemi döneminde çeşitli, çalışmalar yürütmüştür. Örneğin pandemi döneminde evsizleşen insanlar İzmir BB'nin sunduğu geçici barınma evlerine yerleştirilmiştir. Burada barınma hizmeti, faydalananlara geçici olarak verilmekle birlikte, hizmetin kendisini kalıcı hale getirmek için çalışmalar yapılmıştır. İzmir

Kent Meclisi, Gönüllü Ağı'nın SKA doğrultusunda hazırladığı rapora aktif bir şekilde katılmıştır. Bu kapsamda İzmir'deki mültecilerin ve göçmenlerin hizmetlere erişimi konu edinilmiş, çözüm için nelerin mümkün olduğuna değinilmiştir. Bu faaliyetler olağan dönemlerde süreçlere doğrudan katılma imkânı bulamayanlar için özel bir anlam ifade ediyor. Şu anda bir Roman çalıştay ve dijital platform oluşturma çalışmaları devam ediyor. Ayrıca "Referandom" uygulaması üzerinden İzmir Kent Meclisi'nin kararları tartışmaya açılıyor ve halkın görüşü düzenli olarak soruluyor. İzmir Karabağlar'daki uygulamalardan da örnek veren İzmir Kent Konseyi Başkanı Nazik Işık, Karabağlar'ın 40-45 senelik bir geçmişi olduğunun, 2009'da ilçe olarak kabul edildiğinin ve göçle oluşan bir yer olduğunun altını çiziyor. Nüfusunun yüzde 80-85'i İzmirli değildir. Önemli bir bölümü de kendisini İzmirli olarak görmüyor, kendilerini Dr. Ulaş Bayraktar'ın da ifade ettiği gibi geldikleri yer üzerinden tanımlıyorlar. Karabağlar Kent Konseyi olarak Karabağlar'da Anadolu Kültürü Buluşmaları gerçekleştirilmiştir. Bu buluşmaların "birbirimizin kültürünü tanımanın özel bir anlam ve değeri olduğunu, bizi birbirimize yakınlaştırdığını ve daha duyarlı kıldığını" belirten Nazik Işık'ın verdiği bir diğer örnek "Süt Kuzusu" adını verdikleri çalışmadır.

⁷⁵ "Avrupa Yerel Yaşamda Kadın – Erkek Eşitliği Şartı", ABBK, <<https://bit.ly/3no8JON>>

Çalışma İzmir'deki kent konseyleri ile birlikte yürütülmüştür. Yaşları 1-5 arasındaki 160 binden fazla çocuğu hedeflemiştir. Toplam 30 ilçede çocuklara ayda 8 litre süt dağıtılmıştır. Ardından mülteci çocukların da bundan faydalanması için çaba harcanmıştır. Bu çaba aynı zamanda belediyelerin, "Suriyeli çocuklara süt dağıttıkları takdirde yerel seçmenin tepkisini çekecekleri ve bir daha oy alamayacakları" yanlış algısını da ortadan kaldırmıştır. Bunun için 300'e yakın STÖ'den imza toplanmış ve bu imzalar belediyelere verilmiştir. Ardından belediyelerin dağıttığı sütlerden mülteci çocukların da faydalanması sağlanmıştır. Bu örnekler barışın tarifiyle alakalıdır.

İzmir Kent Konseyi başkanı Nazik Işık'a göre, barışı şiddetten uzak kalmak ve eşitlik, adalet, çatışmasızlık hali olarak tanımlayabildiğimize göre ötekileştirmeden ama öteki de olmadan yaşamak da bir barış halidir, diyebiliriz. Sonuçta barış insani güvenlikle ilgili bir haldir. Yukarıda verilen tüm örnekler barış ortamında yaşamaya doğru ilerlemenin örnekleridir. Dayanışma içinde, ayrımcılığın olmadığı ve hak temelli bir yaklaşımın örnekleridir. Bu nedenle yereldeki hizmetler sadece imar, ulaşım vb. konular hakkında değildir. Kentler, kültür ve kaynaşma sağlayacak olan mekânlar olarak da düşünülebilir.

Bu nedenle bunu SKA 16 aynı zamanda SKA 17 ile, yani ortaklıklarla birlikte düşünmekte fayda vardır.

Sonuç olarak elinizdeki mevcut rapor sınırlı bir zaman aralığında hazırlanmıştır. Bununla birlikte sınır aşan bir perspektifle barışı yerelden inşa edebilmenin, tüm sınırlılıklarına rağmen gösterebilen örnekleri yansıtıyor. Ancak toplumsal barışın inşasını yerelden hareketle inşa edebilmenin nasıl mümkün olabileceğini, dünyadaki ve Türkiye'deki örnekleri de inceleyerek, büyükşehir olmayan il ve ilçeleri de işin içine katarak, kent konseylerinin yanı sıra bizzat yerel yönetimleri de dinleyerek çalışmalara devam etmenin, barış için harcanan çabalara son derece büyük bir faydası olacaktır.

EKLER

SKA Hedef 16'nın 10+2 toplam 12 alt hedefi bulunur. Bunlar izleme göstergeleriyle birlikte şu şekildedir:

16.1. Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması

Gösterge: 16.1.1. Cinsiyet ve yaşa göre 100.000 nüfus başına kasten adam öldürme mağdurlarının sayısı

Gösterge: 16.1.2. Cinsiyet, yaş ve nedene göre 100.000 nüfus başına çatışmaya bağlı ölümler

Gösterge: 16.1.3. Önceki 12 ay içinde fiziksel, psikolojik veya cinsel şiddete maruz kalan nüfusun oranı

Gösterge: 16.1.4. Yaşadıkları alanın çevresinde yalnız yürürken güvende hisseden nüfusun oranı

16.2. Çocuk istismarının, sömürsünün, ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türünün sona erdirilmesi

Gösterge: 16.2.1. Son bir ay içinde bakıcılar tarafından herhangi bir fiziksel ceza ve / veya psikolojik saldırganlığa maruz kalan 1-17 yaş arası çocukların oranı

Gösterge: 16.2.2. Cinsiyet, yaş ve istismar türüne göre 100.000 nüfus başına insan kaçakçılığı mağdurlarının sayısı

Gösterge: 16.2.3. 18 yaşına kadar cinsel şiddete maruz kalan 18-29 yaş arası genç kadın ve erkeklerin oranı

16.3. Hukukun üstünlüğünün ulusal ve uluslararası düzeylerde geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması

Gösterge: 16.3.1. Önceki 12 ay içinde yetkili makamlar veya diğer resmî olarak tanınmış uyuşmazlık çözme mekanizmalarına mağduriyetini bildiren şiddet mağdurlarının oranı

Gösterge: 16.3.2. Genel cezaevi nüfusunun bir oranı olarak hüküm giymemiş tutuklular

16.4. 2030'a kadar yasa dışı para ve silah akışının büyük ölçüde azaltılması, çalınan varlıkların geri alınmasının güvence altına alınması ve organize suçun her türüyle mücadele edilmesi

Gösterge: 16.4.1. İç ve dış yasadışı finansal akımların toplam değeri (cari ABD doları ile)

Gösterge: 16.4.2. Uluslararası standartlar ve hukuki araçlar uyarınca izlenen ve kayıtlanan hacizli küçük ve hafif silahların oranı

16.5. Yolsuzluk ve rüşvetin tüm biçimlerinin önemli ölçüde azaltılması

Gösterge: 16.5.1. Önceki 12 ay boyunca en azından bir kamu görevlisiyle teması olan kişilerden kamu görevlileri tarafından rüşvet istenilen ya da bir kamu görevlisine rüşvet veren kişilerin oranı

Gösterge: 16.5.2. Önceki 12 ay boyunca en azından bir kamu görevlisiyle teması olan işletmelerden

kamu görevlileri tarafından rüşvet istenilen ya da bir kamu görevlisine rüşvet veren işletmelerin oranı

16.6. Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması

Gösterge 16.6.1. Sektör, bütçe kodu ve benzerlerine göre orijinal bütçenin oranı olarak birincil kamu harcamaları

Gösterge 16.6.2. Son kamu hizmeti tecrübelerinden memnun kalan nüfusun oranı

16.7. Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması

16.7.1. Kamu kurumlarındaki (ulusal ve yerel yasama, kamu hizmeti ve yargı) pozisyonların dağılımının ulusal dağılımlara (cinsiyet, yaş, engelliler ve nüfus gruplarına göre) oranı

16.7.2. Cinsiyet, yaş, engellilik ve nüfus grubuna göre karar alma sürecinin kapsayıcı ve duyarlı olduğuna inanan nüfusun oranı

16.8. Gelişmekte olan ülkelerin küresel yönetim kurumlarına katılımlarının sağlanması ve güçlendirilmesi

16.8.1. Gelişmekte olan ülkelerin uluslararası kuruluşlarda oy hakkı ve üyelik oranı

16.9. 2030'a kadar herkese doğum kaydı dahil yasal kimlik kazandırılması

16.9.1. Yaşa göre, bir sivil otorite tarafından doğumları tescil edilen 5 yaş altı çocukların oranı

16.10. Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak bilgiye kamu erişiminin sağlanması ve temel özgürlüklerin korunması

Gösterge 16.10.1. Önceki 12 ay içinde öldürme, adam kaçıрма, zorla kaybedilme, keyfi gözaltı ve eziyete uğrayan gazeteci, ilişkili medya personeli, sendikacı ve insan hakları savunucularına ilişkin doğrulanmış vaka sayısı

Gösterge 16.10.2. Halkın bilgiye erişimi için anayasal, yasal ve / veya politik düzenlemeleri benimseyen ve uygulayan ülkelerin sayısı

16.a Özellikle gelişmekte olan ülkelerde şiddeti önlemek ve terör ve suçla mücadele etmek için her düzeyde kapasite geliştirilmesi adına ilgili ulusal kurumların uluslararası işbirliği yoluyla ilgili ulusal kurumların güçlendirilmesi

Gösterge 16.a.1. Paris İlkelerine uygun olarak bağımsız ulusal insan hakları kurumlarının varlığı

16.b Sürdürülebilir kalkınma için ayrımcılık gözetmeyen yasa ve politikaların ilerletilmesi ve uygulanması

Gösterge 16.b.1. Uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde yasaklanan ayrımcılığın zemini temelinde, önceki 12 ay içinde bizzat ayrımcılığa ya da tacize uğradığını hissettiğini bildiren nüfusun oranı

SKA 11 ise toplam 7+3 10 alt hedefe ve 15 göstergeye sahiptir:

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin

sağlanması ve gecekonduların mahallelerinin iyileştirilmesi

Gösterge 11.1.1. Gecekondular, gayriresmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı

11.2. 2030'a kadar özellikle kırılabilir durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması

Gösterge 11.2.1. Cinsiyet, yaş ve engelli kişilere göre, toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı

11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi

Gösterge 11.3.1. (Yerleşim amaçlı) Arazi tüketim oranının nüfus artış hızına oranı

Gösterge 11.3.2. Düzenli ve demokratik işleyen kentsel planlama ve kent yönetimine, sivil toplumun doğrudan katılım mekanizması bulunan şehirlerin oranı

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması

Gösterge 11.4.1. Mirasın türüne göre

(kültürel, doğal, karışık ve Dünya Miras Merkezi seçilmesi), hükümetin seviyesine (ulusal, bölgesel ve yerel/ belediye), harcama tipine göre (işletme harcamaları/yatırım) ve özel fon tipine göre (bağışlar, özel ve kâr amacı gütmeyen sektör ve sponsorluk) tüm kültürel ve doğal mirasın korunması ve muhafazası, korumada kişi başına yapılan toplam harcama (kamu ve özel)

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılabilir durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

Gösterge 11.5.1. 100.000 kişi başına afetlerden etkilenen, kaybolan ve ölen kişi sayısı

Gösterge 11.5.2. Afetin kritik altyapısının hasar görmesi ve temel hizmetlerin bozulmasına verdiği zararı kapsayan doğrudan ekonomik kayıpların küresel GSYH'ye oranı

11.6. 2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması

Gösterge 11.6.1. Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai bertaraf edilebilen kentsel katı atıkların toplam kentsel katı atıklara (şehir bazında) oranı

Gösterge 11.6.2. Şehirlerdeki (nüfusa göre ağırlıklı) ince partikül maddelerin

(örneğin PM2.5 ve PM10) yıllık ortalama seviyeleri

11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması

Gösterge 11.7.1. Cinsiyet, yaş ve engelli kişilere göre kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı

Gösterge 11.7.2. Cinsiyet, yaş, engellilik durumu ve olay yerine göre, son 12 ay içinde fiziksel ya da cinsel taciz mağduru kişilerin oranı

11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

Gösterge 11.a.1. Şehirlerin büyüklüğü kırılımına göre nüfus projeksiyonları ve kaynak ihtiyaçlarını entegre eden kentsel ve bölgesel kalkınma planlarının uygulandığı şehirlerde yaşayan nüfusun oranı

11.b. 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması

Gösterge 11.b.1. Sendai Afet Risk

Azaltma Çerçevesi 2015-2030

doğrultusunda yerel afet risk azaltma stratejilerini benimseyen ve uygulayan yerel yönetimlerin oranı

Gösterge 11.b.2. Ulusal ve yerel düzeyde afet risk azaltma stratejilerine sahip ülke sayısı

11.c. En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi

Gösterge 11.c.1. En az gelişmiş ülkelerde, yerel malzemeler kullanılarak inşa edilen ve tadilat yapılan dayanıklı, sürdürülebilir ve kaynak etkin binalara tahsis edilen finansal yardım oranı.

BARIŞ
- VAKFI -
WEGFA AŞİTYE - PEACE FOUNDATION

EŞİT, ÖZGÜR VE
DEMOKRATİK GELECEK
İÇİN BİR **BARIŞ VAKFI**

YEREL YÖNETİMLERİN
TOPLUMSAL BARIŞIN İNŞASINDAKİ ROLÜ